

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Hospodářská politika Polska v období 1989 - 2014
The Economic Policy of Poland in 1989 - 2014

Student: David Wachtarczyk
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Boris Navrátil. CSc.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **David Wachtarczyk**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Téma: Hospodářská politika Polska v období let 1989 - 2014
Economic Policy of Poland in 1989 - 2014

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Hospodářská politika Polska po roce 1989
 3. Polská ekonomika v době vstupu do EU
 4. Hospodářská politika Polska v období krize
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. 584 s. ISBN 978-80-247-4568-8.
- BOLOTOV, I., R. ČAJKA and K. GAJDUŠKOVÁ. *Economic Development of the EU New Member States: the impact of the crisis and the role of the single European Currency*. Praha: Oeconomica, 2013. 262 s. ISBN 978-80-245-1994-4.
- KLIKOVÁ, Christiana, Igor KOTLÁN a kol. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Sokrates, 2012. 293 s. ISBN 978-80-86572-76-5.
- OECD. *OECD Economic Surveys: Poland 2014*. Paris: OECD Publishing, 2014. 140 s. ISBN 978-92-64-20671-7.

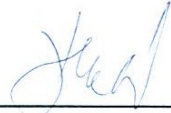
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Boris Navrátil, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014
Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Použitá literatura a ostatní materiály, z nichž jsem čerpal, jsou uvedeny v seznam použité literatury.

Rád bych touto cestou poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce, panu Ing. Borisi Navrátilovi, CSc. za jeho odborné rady a postřehy při zpracování bakalářské práce.

Taktéž bych rád poděkoval mé rodině za poskytnutí klidného studijního prostředí v rámci celého studijního období a taktéž při zpracování bakalářské práce.

V Ostravě dne 1.5.2015

jméno a příjmení studenta

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Hospodářská politika Polska po roce 1989	6
2.1 Obecná charakteristika Polska	6
2.2 Polsko v době transformace	7
2.3 Privatizace v Polsku	9
2.4 Hlavní makroekonomické ukazatele Polska	10
2.4.1 Vývoj HDP	10
2.4.2 Nezaměstnanost.....	13
2.4.3 Zahraniční obchod.....	14
2.5 Inflace a monetární politika v Polsku.....	16
2.6 Zadluženost Polska a jeho fiskální politika.....	18
2.7 Kodaňská kritéria	19
3. Polská ekonomika v předvstupním procesu a vstupní fázi do EU.....	20
3.1 Podmínky přistoupení Polska do Evropské unie.....	20
3.2 Přístupové jednání Polska do Evropské unie	21
3.3 Přechodná období.....	23
3.4 Ekonomická situace Polska po vstupu do EU	29
3.4.1 Faktory růstu HDP	29
3.4.2 Zahraniční obchod.....	30
3.4.3 Trh práce a nezaměstnanost	31
3.5 Polská inflace a monetární politika	32
3.6 Zadluženost a fiskální politika Polska.....	33
3.7 Strukturální pomoc v Polsku po vstupu do EU	35
3.7.1 Strukturální pomoc Polsku v období 2004 – 2006	35
3.7.2 Strukturální pomoc Polsku v období 2007 – 2013	37
4. Polská ekonomika v období let 2008 – 2014.....	40
4.1 Ekonomický vývoj Polska v období krize.....	40
4.1.1 HDP ve sledovaném období	40
4.1.2 Vývoj exportu a importu	41
4.1.3 Vývoj nezaměstnanosti.....	42
4.1.4 Inflace.....	43
4.1.5 Veřejné zadlužení	44
4.2 Postupy polské vlády v důsledku krize	45

5. Závěr.....	48
Seznam použité literatury.....	50
Seznam zkratek	55

1. Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na vymezení hospodářské politiky v Polsku od roku 1989 do roku 2014. Cílem bakalářské práce je vysvětlení a vyjádření ekonomických ukazatelů, které měly vliv na transformaci polské ekonomiky a integraci k EU. Počátek devadesátých let 20. století je spjat s obdobím transformace polské ekonomiky centrálně plánované na ekonomiku tržní.

Druhá kapitola se zaměřuje z počátku na popis Polska, následuje nastínění privatizace, která byla pro nově se transformující ekonomiku velmi důležitá. Po seznámení se s privatizací následovalo vymezení ekonomické situace v Polsku, kde bylo důležité charakterizovat transformační procesy před vstupem Polska do EU. Zde jsme se zaměřili na makroekonomické ukazatele, monetární a fiskální politiku.

Třetí kapitola mapuje ekonomický vývoj v Polsku v období 2004 – 2007, tedy od vstupu Polska do EU až do nástup ekonomické krize, která postihla Evropu v roce 2008. Na úvod kapitoly se seznamujeme s dílčími předvstupními smlouvami, které byly pro Polsko velmi důležité ke stabilizaci své ekonomiky a následnému členství v Evropské unii. Před vstupem Polska v roce 2004 si rozebereme, jak Polsko vstřebalo všechny dosud výdobytky dosažené Evropskou unií. Následně analyzují přechodné období, kterým procházely všechny nově přijímané země a poukazují na polská specifika tohoto procesu. Následuje vymezení makroekonomických ukazatelů, monetární a fiskální politiky ve sledovaném období 2004 – 2007. Závěr třetí kapitoly je věnován vymezení strukturální pomoci Polsku po jeho vstupu do Evropské unie ve dvou sledovaných obdobích, a to 2004- 2006 a 2007-2013.

Čtvrtá a zároveň poslední kapitola je věnována období od nástupu ekonomické krize, která postihla Evropu v roce 2008, až do konce roku 2014. Kapitola se zaměřuje především na vývoj ekonomiky během období krize, a to především na hodnocení dosahovaného růstu reálného HDP, zahraničního obchodu, trhu práce a nezaměstnanosti. Následuje popis využití nástrojů měnové a fiskální politiky a jejich vlivu na dosažení cílů hospodářské politiky. V závěru kapitoly si vymezíme Plán stability a rozvoje, který byl iniciativou vlády v protikrizovém opatření.

Při zpracování bakalářské práce jsem čerpal z mnoha veřejně dostupných zdrojů, které uvádím v seznamu použité literatury. Výchozími zdroji pro mne byl statistický úřad Evropské unie – Eurostat a výroční zprávy polských ministerstev.

2. Hospodářská politika Polska po roce 1989

Tato kapitola je věnována obecné charakteristice Polska a především vývoji polské ekonomiky od roku 1989, kdy byla zahájena transformace centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní, až do roku 2004, kdy se Polsko stalo členem Evropské unie. V této kapitole si přiblížíme kodaňská kritéria, která byla závazná pro všechny země, které se chtěly stát členy EU.

2.1 Obecná charakteristika Polska

Polsko je parlamentní republika, která se nachází ve střední Evropě. Sousedí s Českou republikou, Slovenskem, Německem, Ukrajinou, Běloruskem, Litvou a Ruskem, v případě Ruska se jedná o Kaliningradskou oblast, která se nachází na severovýchodní hranici Polska. Ze severní strany má Polsko přístup k Baltskému moři, s délkou pobřeží 770 km. Svou rozlohou 312 679 km² je Polsko šestou největší zemí Evropské unie a s počtem obyvatel 38 533 789 je Polsko taktéž šestou nejlidnatější zemí Evropské unie.

Hlavou státu je prezident, který vykonává výkonnou moc spolu s radou ministrů. Zákonodárná moc je v rukou parlamentu, který se skládá ze sejmu a senátu a moc soudní zabezpečují soudy a tribunály.

Veřejná správa Polska má od roku 1999 nové trojstupňové teritoriální rozdělení na województwa¹, powiaty² a gminy³. Dle statistického rozdělení NUTS⁴ se Polsko člení na 6 regionů, 16 vojvodství, 66 subregionů, 379 okresů a 2479 obcí.

Samosprávná zřízení v jednotlivých krajích Polska se od těch českých trochu liší. Polsko má celkem 16 samosprávných krajů – vojvodství. V čele vojvodství stojí maršálek vojvodství, jehož lze v rámci kompetencí srovnat s naším hejtmánem kraje. Funkci krajského úřadu, který zabezpečuje působnost státní správy na území vojvodství zajišťuje tzv. vojvodský úřad, v jehož čele stojí vojvoda.

¹ Województwa neboli vojevodství představují tzv. kraje, kde v každém vojvodství je v čele maršálek (obdobnou pozici zastává hejtmán).

² Powiaty jsou obdobou okresů v České republice.

³ Gminy jsou obdobou českých obcí.

⁴ NUTS- Nomenklatura územních statistických jednotek, byly vytvořeny pro statistické účely Eurostatu a především pro potřeby regionální politiky členských zemí EU.

V Polsku existuje oddělené krajské zřízení, kdy samosprávný kraj představuje vojvodství v čele s maršálkem.

Přenesenou působnost státu na úrovni kraje představuje vojvodský úřad v čele s vojvodou. V Česku jsou tyto kompetence sloučeny pod jednu instituci, kterou je krajský úřad zajišťující samostatnou působnost i přenesenou působnost.,

2.2 Polsko v době transformace

Výchozí situace Polska před reformami byla velmi nepříznivá. Polská ekonomika byla postihnutá všemi typickými nedostatky socialistického plánování, a to zejména nekonkurenceschopností, nízkou efektivitou, nedostatečnými inovacemi, špatnou kvalitou výrobků a zadlužeností. Ke všem těmto aspektům Polsko zdědilo z dob komunismu obrovský zahraniční dluh a vysokou inflaci, která koncem roku 1989 přerůstala v hyperinflaci⁵. Nově zřízené demokratické Polsko vstupovalo do transformace jako stagnující a především jako velmi destabilizovaná země. Kvůli neúspěšným reformám předchozího politického systému, kdy reformy, které byly zahájeny v polovině padesátých let a s překvapivou pravidelností se opakovaly každou dekádu, ztratila hospodářská politika vlády všechnu důvěryhodnost. To vedlo ke ztrátě mravní odpovědnosti manažerů státních podniků, tak i zaměstnanců. Realizace ekonomické reformy se jevila jako ohromně složitá záležitost.

Na druhou stranu je potřeba poukázat na to, že i přes nepříznivý vývoj ekonomiky v obyvatelstvu panovalo nadšení z pádu komunismu a lidé tak byli ochotni přijmout vše co, jim nová vláda navrhne. Výhodou reformistů, kteří byli vedeni tehdejším ministrem financí Leszkiem Balcerowiczem, byla především odvaha, rozhodnost a vize.

Přechod k tržní ekonomice a stabilizaci měl zajistit tzv. *Balcerowiczův plán*. Tento stabilizační balíček z roku 1990 byl výzvou pro nové hospodářské politiky, které měly stabilizovat ekonomiku a zahájit tvorbu tržní společnosti. *Balcerowiczův plán* z ledna 1990 je spojován s pozdějším názvem „šoková terapie“ nebo také „*polský velký třesk*“. (Belka, 2001, s. 218).

Balíček obsahoval liberalizační opatření, která byla základním kamenem k cestě transformace polské ekonomiky na ekonomiku tržní. Typickým stabilizačním opatřením bylo, že většina cen byla okamžitě absolutně uvolněna, byl zrušen přidělový systém zboží a zahraničních měn, čímž byla nastavena vnitřní směnitelnost zlatého.

⁵ Hyperinflace je extrémní formou inflace, při níž rostou ceny o tisíce, desetitisíce, statisíce a milióny procent ročně. Jde v podstatě o zhroucení peněžního systému země. (Jurečka, 2013, s. 122).

Zároveň byly zrušeny individuální daňové úlevy, většina dotací, rozpočtové výdaje se snížily a došlo k zpřísnění monetární politiky.

K posílení fiskální disciplíny měla vést restriktivní daň z nadstandardního mzdového růstu, kde tato restriktivní daň měla chránit podniky před mzdovými požadavky svých zaměstnanců.

K posílení směnitelnosti měny byla provedena padesátiprocentní devalvace zlotého. Následně po dobu půl roku se vláda zaručila za pevné udržování kurzu zlotého, a to především z důvodu, aby byla posílena důvěra v hospodářskou politiku státu.

Hlavním cílem těchto opatření bylo především snížit makroekonomickou nerovnováhu, která se projevovala v inflaci a ve schodku státního rozpočtu. Roky 1990 a 1991 byly především roky vysoké korekční inflace⁶, která vznikla v důsledku cenové liberalizace. Pokles o více než 20 % procent zaznamenaly reálné mzdy a objevil se doposud neznámý fenomén v podobě nezaměstnanosti, která v centrálně plánované ekonomice neexistovala. Následná polská recese představovala do jisté míry v konečném důsledku nejmírnější průběh ze všech transformujících se zemí. Avšak vysoká nezaměstnanost a vysoká inflace byla skutečností, s kterou polská vláda musela nadále počítat.

Důsledkem šokové terapie byl především hospodářský pokles, který se projevil růstem nezaměstnanosti. Jak uvádí Holman: „podniková sféra byla zasažena rozpočtovou a měnovou restrikcí (rušením a omezením státních dotací)“ (2000, s. 30). V neposlední řadě byl pokles taktéž způsoben rozpadem RVHP⁷, neboť rozpad společného trhu socialistických zemí připravil Polsko o tradiční odbytiště.

V konečném důsledku toto první období transformace zaznamenalo eliminaci základní cenové nerovnováhy, nastavení realistické výše úrokové míry, měnových kurzů a cen za energii. A v neposlední řadě bylo podstatné, že se polská ekonomika stala zvladatelnou a lidé reagovali na hospodářskou politiku Polska předvídatelným způsobem (Belka, 2001, s. 218-219; Holman, 2000).

⁶ Korekce inflace v Polsku ve sledovaném období znamenala nápravu a snížení hyperinflace z roku 1990 pomocí instrumentů národní banky.

⁷ RVHP neboli Rada vzájemné hospodářské pomoci, byla organizace sdružující státy východního bloku v období 1949 - 1991.

Tabulka 2.1 Vývoj makroekonomických ukazatelů v Polsku (%) v letech 1990 až 1995

Ukazatel	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Růst HDP (% roční změna)	-	-7,0	2,6	3,8	5,2	7,0
Míra inflace HICP (%)	585,8	70,3	43,0	36,9	32,2	27,8
Nezaměstnanost (%)	6,1	11,8	13,6	16,4	16,0	14,9

Zdroj: Eurostat, Statistical Bulletin, vlastní zpracování

2.3 Privatizace v Polsku

V Polsku stejně jako ve všech postkomunistických zemích byla privatizace⁸ státního majetku hlavní prioritou transformace centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní.

Již v polovině roku 1990 byl polskou vládou přijat zákon o privatizaci státních podniků, který měl zajistit rozsáhlou škálu převodu majetku do osobního vlastnictví.

Hlavní prioritou bylo získání odborů na svou stranu. To vedlo k tomu, že 15 % akcií mělo být zcela zdarma převedeno na zaměstnance daných privatizovaných podniků. Státní privatizované podniky mohly být prodány nejen domácím investorům, ale taktéž i zahraničním investorům, zaměstnancům a managementu podniku nebo také mohly být nabídnuty k upsání na Varšavské burze cenných papírů. V roce 1993 byl přijat zákon o finanční restrukturalizaci bank a podniků, který firmám umožnil kapitalizaci dluhů⁹. Rok 1994 je spjat s tzv. programem kuponové privatizace neboli národními investičními fondy.

Průběh polské privatizace z počátku nebyl vůbec příznivý, jelikož poptávka po polských státních podnicích ze strany zahraničních investorů nebyla příliš silná a především silný byl i hlas odborů, které byly velmi často proti vlastnickým změnám. Z počátku se tedy jednalo především o vůli úřadujících premiérů (v období 1991 - 1992 Jan Olszewski a v období let 1993-1995 Waldemar Pawlak) jednat rázněji s odbory, které byly proti změně vlastnických struktur podniků (Belka, 2001. s. 223).

⁸ Privatizace je proces, kdy se státní majetek převádí v majetek soukromý. Privatizaci předchází deetatizace neboli odstátnění. Deetatizace se vyznačuje procesem, jehož cílem je přeměnit státní podniky na soukromé nebo smíšené podniky s částečným vlastnictvím vlády.

⁹ Kapitalizace dluhů si klade za primární cíl posílení vlastního kapitálu podniku.

Proces privatizace se vyznačoval těmito znaky:

- převažovala privatizace insiderům¹⁰,
- malý počet zahraničních investorů, zejména z počátku devadesátých let,
- pomalé tempo privatizace,
- kapitálový trh umožňoval vlastnické změny a společnostem, které byly ovládány zaměstnanci, umožnil emitovat nové akcie k získání nových investorů (Belka, 2001).

2.4 Hlavní makroekonomické ukazatele Polska

Makroekonomické ukazatele jsou statistické údaje, které vyjadřují aktuální stav hospodářství. V této podkapitole se blíže podíváme na vývoj HDP, zahraniční obchod a vývoj nezaměstnanosti v Polsku. Tyto údaje budeme analyzovat do roku 2004, kdy se Polsko stalo členem EU.

2.4.1 Vývoj HDP

Podíl sektorů podílejících se na tvorbě HDP Polska znázorňuje graf 2.1, z něhož je patrné, že z větší poloviny se na tvorbě HDP podílejí služby (obchod, cestování, nemovitosti, bankovníctví a finančníctví). V tomto sektoru je zaměstnána necelá polovina ekonomicky aktivní populace.

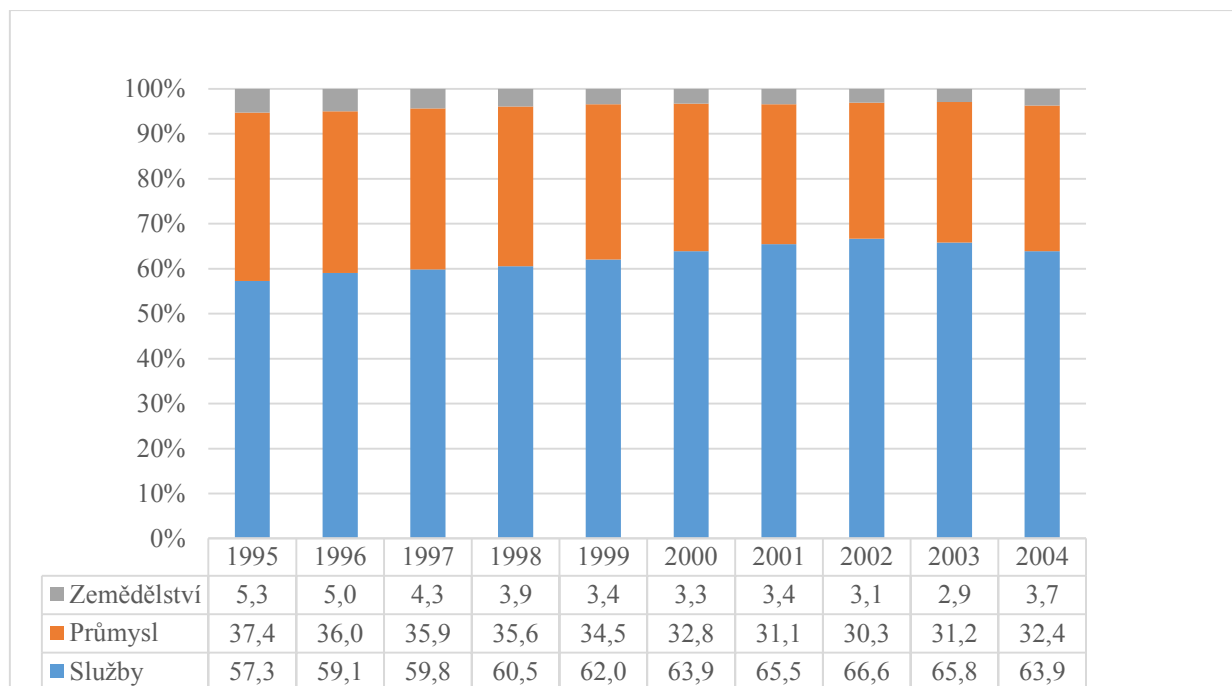
Průmysl se podílí na tvorbě HDP z pravidla jednou třetinou. V devadesátých letech byl významný těžký průmysl, avšak v posledních letech jeho význam poklesl. Polsko je nadále přední těžařskou velmocí v těžbě černého uhlí v EU. Dále se Polsko vyznačuje zásobami rudy, mědi, zemního plynu, síry a soli. Zpracovatelský průmysl se vyznačuje obory, jako jsou: potraviny, stroje, dopravní zařízení, chemikálie, kovy a kovové výrobky. Jistou tradici v polském průmyslu má také textilní a loděřský průmysl.

Sektor zemědělství v Polsku je i na dnešní poměry velký, má velké množství malých farem, kdy se ani komunistickému režimu nepovedlo kolektivizovat polský venkov do velkých družstev. Zemědělský sektor zaujímá v rámci zaměstnanosti velký podíl (ještě v roce 2004 to bylo 19,3 % všech ekonomicky aktivních obyvatel v národním hospodářství).

¹⁰ Insider je osoba, která využívá ve svůj prospěch důvěrné informace.

Téměř polovina území Polska je ornou půdou a hlavními plodinami jsou brambory, zelenina, chmel a cukrová řepa. V živočišném chovu zaujímá přední místo chov vepřů, skotu, drůbeže a včel. Dále se zemědělský sektor vyznačuje, i těžbou dřeva, která je určena na export.

Graf 2.1 Podíl sektorů v Polsku na tvorbě HDP (v%)

Zdroj: data.worldbank.org, vlastní zpracování

Polsko, jako jedna z prvních zemí východního bloku, dokázalo překonat pokles HDP již v průběhu devadesátých let 20. století. V tabulce 2.2 je zaznamenán vývoj polského HDP v tržních cenách. Největší podíl růstu byl způsoben vlivem rozšiřování soukromého sektoru, v důsledku nárůstu počtu soukromých firem. Období prosperity mezi lety 1993 - 1998, kdy rostl dovoz spotřebního zboží, což vzhledem k nedostatku zboží během čtyřicetiletého vládnutí komunistů bylo pochopitelné. Od roku 1993 do roku 1997 vzrostl HDP o jednu třetinu a investice o 88,5%.

Na konci devadesátých let bylo Polsko zasaženo stagnací¹¹ (viz graf 2.2), který zaznamenává vývoj tempa růstu reálného HDP v procentuálním vyjádření během let 1996 až 2004. Polská stagnace pokračovala až do poloviny roku 2003. Určitý vliv na stagnaci polské ekonomiky měla také ruská krize, kdy se Rusko dostalo do platební neschopnosti. Pasivní platební bilance stahovala polskou ekonomiku směrem dolů a taktéž značně přispěla ke stagnaci. Důležitým důsledkem bylo zchlazení ekonomiky.

¹¹ Stagnace je proces, kdy v ekonomice dochází k ochabnutí až k poklesu hospodářského vývoje.

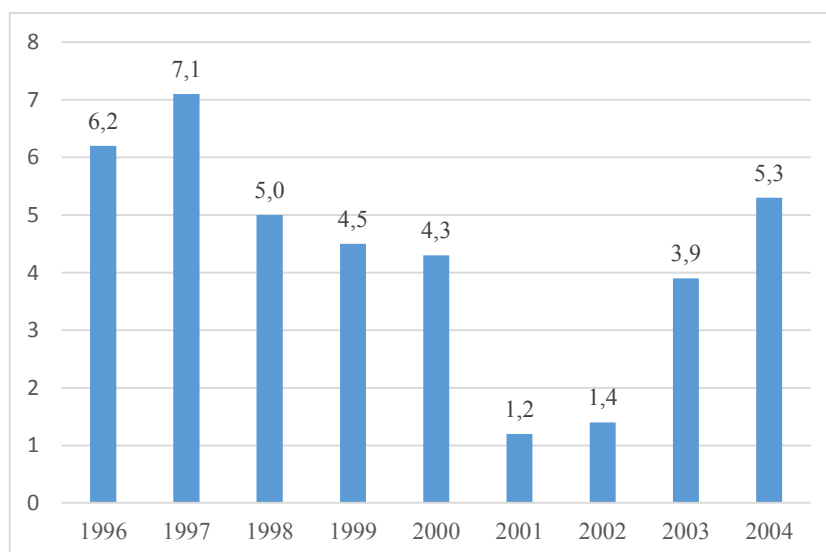
Tabulka 2.2 Vývoj HDP v Polsku mezi lety 1995-2004

Ukazatel	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
HDP v tržních cenách (mil. EUR)	106 363	123 436	138 705	153 429	157 470	185 714	212 294	209 617	191 644	204 237
HDP/obyv. (EUR)	2 800	3 200	3 600	4 000	4 100	4 900	5 600	5 500	5 000	5 300
HDP v PPP (PPS/obyv.)	6 300	6 900	7 600	8 100	8 600	9 200	9 400	9 900	10 100	11 000

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Naštěstí v roce 2002 inflace klesla na hodnotu 1,9 % a produktivita práce vzrostla mezi lety 1999 - 2002 o 22 %. Zvětšila se konkurenceschopnost produkce a export výrobků mezi lety 1997 - 2001 vzrostl z 22 % na 37 %.

Graf 2.2 Tempo růstu reálného HDP (%) v Polsku mezi roky 1996 – 2004

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2.4.2 Nezaměstnanost

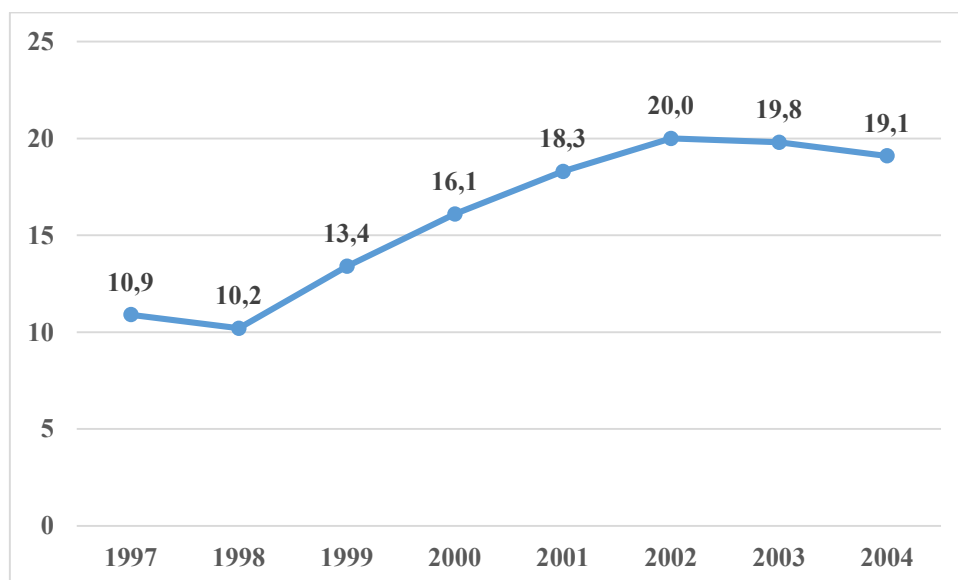
Nezaměstnanost v Polsku byla problémem od počátku transformace polské ekonomiky. Nově vzniklá transformační recese byla příčinou náhlého vzrůstu nezaměstnanosti, kdy se nezaměstnanost vyšplhala z 0 % na více než 10 %.

Starší a méně vzdělaní pracovníci byli postiženi nejvíce z celé polské společnosti, jelikož nebylo pro ně zdaleka tak lehké se adaptovat na nově vzniklé podmínky.

Během let 1993-1997 vznikla spousta nových pracovních míst a nezaměstnanost se snížila na 10,9 %, což byla nejnižší zaznamenaná míra nezaměstnanosti v celém minulém patnáctiletí (Chwalba, 2009, s. 84).

V grafu 2.3 sledujeme vývoj nezaměstnanosti, který měl v novém tisíciletí dlouhodobou tendenci držet se na dvouciferné hodnotě. Rok 2002 byl pro Poláky jedním z nejhorších období, jelikož nezaměstnanost činila 20 % a úřady práce registrovaly bezmála 3,2 miliónu uchazečů o práci. Nezaměstnanost byla hlavním problémem a vláda se pomocí vzdělávacích programů snažila situaci zmírnit. Problém nezaměstnanosti se dotýkal zejména mladých lidí, čerstvých absolventů a žen.

Graf 2.3 Vývoje polské nezaměstnanosti v období 1997-2004 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2.4.3 Zahraniční obchod

Zahraniční obchod hrál v období transformace ekonomiky pro Polsko významnou roli. Liberalizace obchodu byla zahájena v lednu roku 1990, kdy se polský zlotý stal směnitelným. Téměř všechny ceny na domácím trhu byly deregulovány¹². Ve stejnou dobu bylo taktéž dosaženo odstranění většiny netarifních opatření.

Nový celní kodex zavedený v lednu roku 1990 byl kompatibilní s mezinárodními normami. V roce 1991 započala liberalizace podepsáním Evropské dohody o přidružení Polska k Evropským společenstvím. Obchodní část vstoupila v platnost roku 1992.

Od března roku 1994 začalo Evropské společenství a Polsko vytvářet zónu volného obchodu (FTA¹³) pro nezemědělské výrobky v délce prvních deseti let. Pokud jde o import z EU byla zde liberalizace dokončena na konci roku 1997. Většina snížení cel u dalších průmyslových výrobků byla provedena během let 1995 – 1999. Liberalizace tarifů na automobilový průmysl byla odložena až do roku 2002.

Obdobné dohody o volném obchodu podepsalo Polsko taktéž se zeměmi ESVO (Rakousko, Finsko, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko, Švédsko).

Dohoda se zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) se datuje k roku 1993, kdy země ESVO s Polskem uzavřely dohodu především na nezemědělské výrobky. Polsko postupně liberalizovalo svá cla a množství omezení na dovozy z ESVO (omezení se netýkalo oceli, ropných produktů a automobilového průmyslu).

V Krakově roku 1992 Polsko spolu s Českou republikou, Slovenskem a Maďarskem jako nově zakládající státy uzavřely dohodu o Středoevropské zóně volného obchodu (CEFTA¹⁴). CEFTA se vztahovala na veškeré zboží s výjimkou několika zemědělských produktů. Polsko se taktéž 1. července roku 1995 stalo členem Světové obchodní organizace (WTO¹⁵). Čím více rostl počet mezinárodních dohod, tím více docházelo k prolomení celních bariér a snížení importních cel na preferenční i nepreferenční zboží.

¹² Deregulace znamenala omezení regulačních zásahů ze strany vlády na daný typ komodit.

¹³ Free Trade Area se vyznačuje odstraněním nebo snížením cel na některé výrobky mezi dvěma či více státy.

¹⁴ Členství v CEFTA zaniká dnem, kdy se daná členská země stane členem EU.

¹⁵ Organizace vytvářející pravidla pro liberalizaci mezinárodního obchodu.

Tabulka 2.3 Vývoj exportu a importu v Polsku během let 1995-2004

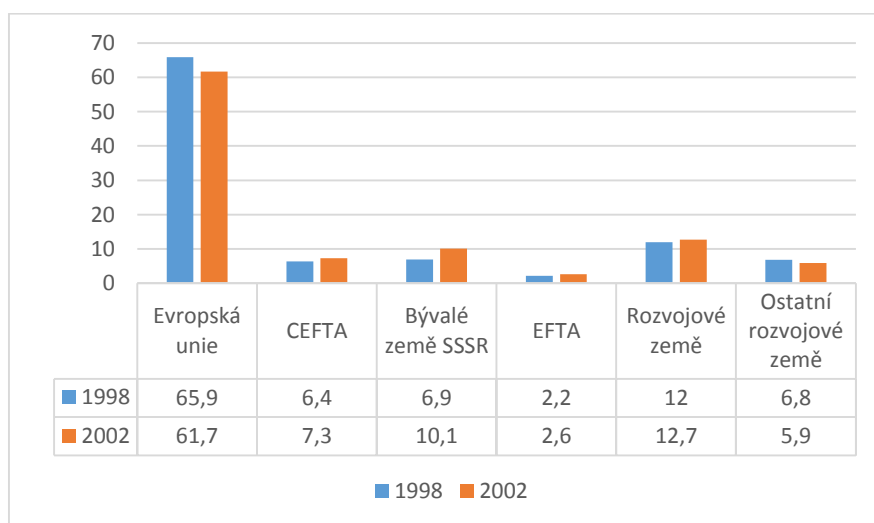
Ukazatel	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Export (mil.EUR)	24 675,7	27 536,6	32 468,2	39 862,9	38 094,3	50 373,7	57 438,3	60 023,6	63 844,0	76 573,1
Import (v mil. EUR)	22 386,2	29 303,0	37 914,6	47 276,0	47 404,1	62 300,3	65 218,3	67 282,9	69 000,6	81 374,3
Export %/ HDP	23,2	22,3	23,4	26,0	24,2	27,1	27,1	28,6	33,3	37,5
Import %/ HDP	21,0	23,7	27,3	30,8	30,1	33,5	30,7	32,1	36,0	39,8

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Proces otevírání polské ekonomiky od počátku transformace lze sledovat v tabulce 2.3. Během sledovaného období 1995 – 2004 vzrostl export trojnásobně a import téměř čtyřnásobně.

Tyto faktory si lze charakterizovat tím, že Polsko po roce 1989 mělo poměrně neefektivní zahraniční obchod s postupem času, kdy uzavíralo mezinárodní dohody o zónách volného obchodu s ostatními zeměmi, se situace zlepšovala. Pro Polsko ve sledovaném období je typický vyšší import než export. Tento jev je spjat s nízkou konkurenceschopností a především s rostoucí poptávkou domácích spotřebitelů po zahraničním zboží.

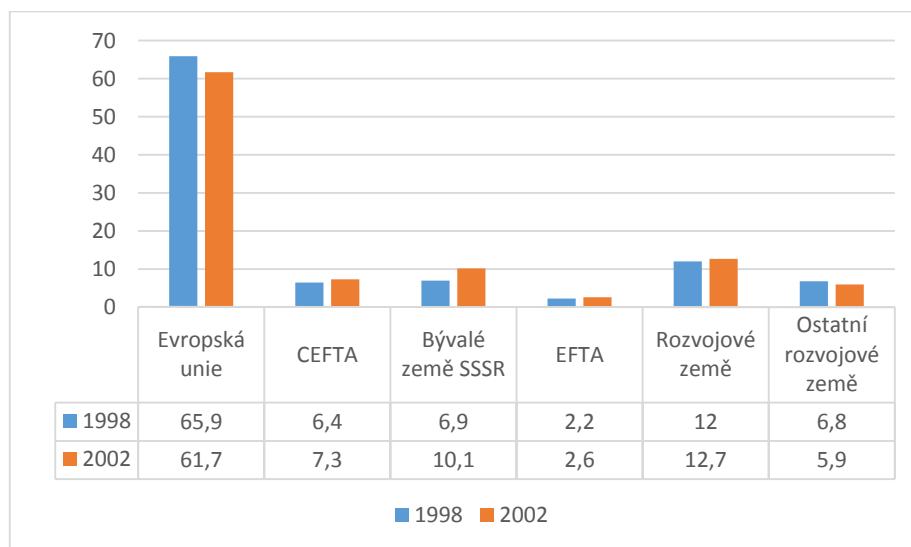
Graf 2.4 Teritoriální struktura exportu Polska (v %)

Zdroj: mg.gov.pl, vlastní zpracování

Dle grafu 2.4 Polsko i přesto, že nebylo členem EU, exportovalo nejvíce do zemí EU. Během let 1998 to činilo 68,3 % a v roce 2002 už 68,7 %. Dále je nám známo, že i přes transformaci polské ekonomiky se na druhé příčce držel vývoz do zemí bývalého Sovětského svazu. Největší podíl dle komoditní struktury na exportu mají elektromechanické produkty, metalurgické a chemické produkty.

Graf 2.5 Teritoriální struktura importu Polska (v %)

Zdroj: mg.gov.pl, vlastní zpracování

Dále z grafu 2.5, který zaznamenává teritoriální strukturu polského vývozu lze vidět, že import byl směřován především do zemí EU, které se v roce 1998 podílely z 65,9 %, a v roce 2002 byla hodnota o 4 % nižší z důvodu pronikání na trh bývalých zemí Sovětského svazu. Dle komoditní struktury se na importu nejvíce podílejí komodity typu elektromechanických produktů, chemických produktů a minerálních produktů.

2.5 Inflace a monetární politika v Polsku

Monetární politika neboli měnová politika je v Polsku prováděna Polskou centrální bankou (Narodowy Bank Polski, NBP), kde zodpovědnost nese výbor pro měnovou politiku (Rada Polityki Pieniężnej, RPP). Celkem deset stálých členů tvoří výbor pro měnovou politiku. Členové výboru jsou voleni na šest let poslaneckou sněmovnou, senátem a prezidentem. Desátým členem výboru je prezident NBP. Základní úlohou výboru je stanovit míru povinných rezerv, základní úrokové měry, určit maximální výši úvěrů a půjček od zahraničních bank a institucí a v neposlední řadě je hlavním cílem NBP je udržovat cenovou stabilitu.

K udržování cenové stability využívá NBP přímé cílování inflace. Inflační cíl je stanoven ve výši 2,5% s flukтуаčním pásmem +/- 1 procentní bod (NBP, 1998-2015).

Dle tabulky 2.4, která zaznamenává míru inflace mezi lety 1997 - 2004 stojí za povšimnutí léta 1997 - 2004, kdy míra inflace až na výjimku let 2002 a 2003 překročila vždy inflační cíl o více než 1 procentní bod.

Větší míra inflace, která v roce 2004 měla hodnotu 3,6 %, byla zapříčiněna z velké míry zvýšením cen, které byly spojeny se vstupem Polska do EU, čímž se zvýšila poptávka zejména po zemědělských produktech.

Tabulka 2.4 Míra inflace HICP (%) v Polsku mezi roky 1997-2004

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
15,0	11,8	7,2	10,1	5,3	1,9	0,7	3,6

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Kurzová politika v Polsku s měnou zlotý byla do roku 2000 udržována v měnovém režimu pevného kurzu neboli kurzového závěsu. V zásadě jde o to, že zlotý byl navázán na koš měn. Od roku 1999 byl zlotý navázán na euro. Toto navázání se provádí ustanovením centrální parity vůči euru a dolaru a taktéž zadáním flukтуаčního pásma na obě strany od centrální parity. Uvnitř pásma se měnový kurz může volně pohybovat +/- 15 % od centrální parity.

Pokud se měnový kurz dostává k hranici pásma, centrální banka začne intervenovat, aby kurz udržela uvnitř pásma, nebo se taktéž může rozhodnout pro změnu centrální parity. Jedná se o devaluaci či revaluaci.

Specifickým typem pevného kurzu je tzv. posuvné zavěšení (crawling peg¹⁶). Tento kurzový režim, prostřednictvím centrální banky udržuje měnový kurz na fixní úrovni, ale tuto centrální paritu v pravidelných intervalech mění. Tyto úpravy se obvykle realizují z důvodu vyšší inflace v zemi se zavěšenou měnou ve srovnání s inflací v zemi referenční měny. Pravidelné devalvace mají mírnit negativní dopady vyšší inflace na vnější cenovou konkurenceschopnost

Od 12. dubna 2000 je zlotý v režimu volného floatingu. V režimu volného floatingu v zásadě NBP nezasahuje do stability měny, pokud to není zcela nutné z důvodu udržení inflačního cíle.

¹⁶ Tento kurzový režim byl používán na počátku transformace v Polsku.

Polsko se svým vstupem zavázalo, že bude muset přijmout za svou novou měnu euro, avšak doposud nevstoupilo do ERM II (Exchange Rate Mechanism II), to znamená, že během tohoto období bude NBP muset udržet na trhu kurz zlotého vůči euru v přípustném rozsahu, s ohledem na stanovení centrální parity (NBP, 1998-2015).

2.6 Zadluženost Polska a jeho fiskální politika

Polsko, které po pádu komunismu zdědilo vysoký veřejný dluh, se v následujících letech stále potýkalo s deficitním rozpočtem, který představoval znatelné problémy. Jak uvádí Voráčová: „*Deficitní hospodaření mnohdy znamená, že v aktuálním období je větší množství zdrojů v ekonomice, nicméně zároveň následně také méně zdrojů pro investice v příštím období (pokles národních úspor, růst úrokové míry) a pravděpodobně také nižší zásoba kapitálu ceteris paribus*¹⁷“ (2007, s. 26).

Je pravdou, že během devadesátých let se polské vládě podařilo snížit veřejný dluh za pomoci privatizace. Nejnižší hodnota veřejného zadlužení během devadesátých let byla pod 40 % HDP, (viz tabulka 2.5), avšak tento jev neměl dlouhodobého trvání, protože podíl polského veřejného dluhu se zvyšoval. Přelom devadesátých let a nového tisíciletí byl spjat s penzijní reformou, kdy došlo k přechodu na třípířový systém financování. V novém tisíciletí sebou přinesla nová penzijní reforma finanční náročnost, protože přechod byl financován růstem veřejného zadlužení. Nová penzijní reforma se z části taktéž podílela na vzrůstajícím veřejném zadlužení.

Dle šetření Mezinárodního měnového fondu se veřejné zadlužení Polska mezi léty 1999-2004 zhruba zvýšilo o 12 p. b. V roce 2001 kvůli neočekávané vysoké inflaci došlo k vyrovnání starobních důchodů o 1,1 % HDP. Tento neočekávaný výdaj narušil vládě plány z roku 2000, kdy vláda měla v plánu upevnění veřejných rozpočtů.

K poklesu však tehdy skutečně došlo, ale vláda v následujících letech polevila a dodnes se potýká zejména s nárůstem deficitu, což je Polsku ze strany Evropské komise vytýkáno.

¹⁷ Ceteris paribus znamená, že: „za daného předpokladu se ostatní věci nezmění“.

Veřejné výdaje v Polsku se potýkaly především s problémy jako:

- vysoké dávky v nezaměstnanosti,
- benevolentní systém přidělování invalidních důchodů,
- snaha zmírnit transformační procesy, která se projevila propadem HDP.

Tabulka 2.5 Vývoj vládního deficitu a dluhu v Polsku mezi lety 1995-2004

Ukazatel	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
celkový vládní deficit (mil. EUR)	-4 544	-5 716	-6 392	-6 446	-3 576	-5 537	-10 160	-10 183	-11 685	-10 559
celkový vládní deficit (% HDP)	-4,2	-4,5	-4,6	-4,2	-2,2	-3,0	-4,8	-4,8	-6,1	-5,2
celkový vládní dluh (mil. EUR)	50 499	50 779	56 878	56 960	63 1606	70 735	83 306	84 224	83 817	102 768
celkový vládní dluh (% HDP)	47,6	42,4	42,3	38,4	39,0	36,5	37,3	41,8	46,6	45,3

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

2.7 Kodaňská kritéria

EU oficiálně ukončila své váhání ohledně spojení západní a východní Evropy v roce 1993. Evropská Rada na svém zasedání v Kodani uvedla, že země východní Evropy mají statut potenciálních členů EU. Bylo to poprvé, kdy se EU otevřeně vyjádřila, že se zeměmi východní Evropy počítá. Rada zveřejnila kritéria, která musí být splněna, pokud se země chce stát členem EU (tzv. kodaňská kritéria). Ke členství byla požadována stabilita institucí garantující demokracii, vymahatelnost práva, garance a dodržování lidských práv, podpora menšin, tržní ekonomika stejně tak jako schopnost vypořádat se s konkurenčním tlakem, který přijde se vstupem země do EU.

Také byla vyžadována schopnost zemí přijímat a směřovat k takovým opatřením, která povedou k politické, hospodářské a měnové unii. Polsko všechny tyto kodaňská kritéria splňovalo a k 1. květnu 2004 se stalo novou členskou zemí EU spolu s Českem, Estonskem, Kypr, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Slovenskem a Slovinskem

3. Polská ekonomika v předvstupním procesu a vstupní fázi do EU

V této kapitole se budeme zabývat tzv. předvstupní fází, tedy podmínkami přistoupení Polska a následně se zaměříme na vývoj ekonomiky po vstupu do EU, taktéž si přiblížíme přístupovou smlouvu včetně splnění podmínek nezbytných pro členství v EU. V závěru budeme věnovat stručnou pozornost strukturální pomoci Polsku v rámci operačních programů v období 2004 – 2006 a 2007 – 2013.

3.1 Podmínky přistoupení Polska do Evropské unie

Polsko stejně jako ostatní nově přistupující státy muselo před vstupem podstoupit řadu jednání, aby se mohlo stát oficiálním členem EU. Předvstupní jednání začalo v březnu 1998 a bylo zakončeno v prosinci 2002 na summitu v Kodani.

V dubnu roku 2004 mělo Polsko své právo již v souladu s právem EU. I přesto, že polské právo bylo v souladu s právem EU, vyjednalo si Polsko řadu výjimek z *acquis communautaire*¹⁸.

Pro účely prověřování bylo *acquis* rozčleněno do 31 kapitol a v následujících letech rozšířeno na 35 kapitol. Jednotlivé kapitoly *acquis communautaire* jsou zaznamenány v tabulce 3. 1. Jednání s Polskem nebylo lehké, jelikož patřilo k jedné z nejsložitějších mezi nově přistupujícími zeměmi. Polsko si v konečném výsledku vyjednalo 48 výjimek z *acquis communautaire*.

¹⁸ Francouzský termín, který se používá v EU pro postižení celkového souhrnu nejrozličnějších platných zakládajících smluv, jednotlivých zákonných norem a všech usnesení přijatých v rámci unijního práva, včetně všech dalších opatření a dokumentů na základě kterých se uskutečňuje integrační proces. Převzetí *acquis* je výchozí podmínkou pro přijetí kandidátských států do EU. Počet kapitol evropského práva narostl z 31 na 35 (Navrátil, 2012, s. 5).

Tabulka 3.1 Kapitoly *acquis communautaire*

1. Volný pohyb zboží	19. Sociální politika a zaměstnanost
2. Volný pohyb osob- pracovníků	20. Podniky a průmyslová politika
3. Právo usazování, volný pohyb služeb	21. Transevropské sítě
4. Volný pohyb kapitálu	22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů
5. Zadávání veřejných zakázek	23. Soudnictví a základní práva
6. Právo obchodních společností	24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost
7. Právo duševního vlastnictví	25. Věda a výzkum
8. Politika hospodářské soutěže	26. Vzdělávání a kultura
9. Finanční služby	27. Životní prostředí
10. Informační společnost a média	28. Ochrana spotřebitele a zdraví
11. Zemědělství	29. Celní unie
12. Bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika	30. Vnější vztahy
13. Rybolov	31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika
14. Dopravní politika	32. Finanční kontrola
15. Energetika	33. Finanční a rozpočtová ustanovení
16. Daně	34. Orgány a instituce EU
17. Hospodářská a měnová politika	35. Různé
18. Statistika	

Zdroj: ec.europa.eu, vlastní zpracování

3.2 Přístupové jednání Polska do Evropské unie

Polsko se již od samotného začátku své transformace snažilo o navázání spolupráce s Evropskými společenstvími a v květnu roku 1990 podalo v Bruselu oficiální žádost o přidružení k EHS¹⁹. O rok později v prosinci byla polskou vládou podepsána Evropská dohoda. Tato dohoda vstoupila v platnost až v únoru roku 1994 a nastolila právní základy pro vykonávání a implementaci politické a ekonomické spolupráce. Tentýž rok 8. dubna byla podána polskou vládou oficiální žádost o členství Polska v Unii.

¹⁹ EHS byla integrační organizací, která vznikla 1. 1. 1958 po podpisu Římské smlouvy. Cílem bylo vytvořit celní a hospodářskou unii s volným pohybem zboží, služeb, pracovních sil a kapitálu.

Tímto datem započalo vyjednávání ve prospěch přijetí Polska, jelikož státy západní Evropy byly skeptické k možnému rozšiřování Unie o státy východního bloku, které nebyly v příliš dobré ekonomické situaci.

Proto bylo velmi nutné přesvědčit vlády západních států, že rozšíření Unie o nové státy bude pro ně přínosem. Před Polskem stály určité vyhlídky, i když v EU panoval nadále skepticismus. Zároveň EU souhlasila s rozšířením míry pravomocí a s jejím znásobením ve prospěch nově přistupujících států. Polsko patřilo k zemím, které velmi dobře využívaly prostředky tzv. fondů pomoci. V jednotlivých letech využívalo 93 – 97 % vyčleněných financí na pomoc. Do roku 2003 Polsko získalo dle odhadů asi 6 miliard EUR v rámci jednotlivých programů PHARE²⁰, TEMPUS²¹, SAPARD²², ISPA²³ a také v Rámcových programech pro vědu a výzkum.

V roce 1995 se vyslovili první západní politici, že Polsko se již roku 2000 stane členem EU. Tento názor sdíleli a vyjadřovali politici, jako byl bývalý francouzský prezident Jacques Chirac a německý kancléř Helmut Kohl. Reálně však z ekonomického vývoje vyplývalo, že se Polsko v roce 2000 nebude moci stát dalším členem EU, jelikož nebylo na vstup dosud připraveno. Následně byly uváděny roky 2002, 2004 a dokonce i rok 2010.

Dne 28. ledna 1997 byla přijata polskou vládou Národní strategie integrace a 31. března 1998 došlo k oficiálnímu zahájení jednání mezi EU a Polskem.

V listopadu roku 1998 začalo vyjednávání o určitých otázkách, které se týkaly přistoupení. Vyjednávání se z počátku omezovalo na tři oblasti: vědu, vzdělání a politiku vůči malým a středním podnikům. V popředí vyjednávání stál za Polsko Jan Kułakowski, který byl po třech a půl letech nahrazen Janem Truszczyńskim. Vyjednávání bylo úspěšné a 18. listopadu roku 2002 bylo stanoveno datum přijetí na 1. května roku 2004. Na přelomu března a dubna roku 2003 byla Evropským parlamentem schválena přístupová smlouva a 16. dubna došlo k jejímu podepsání v Aténách.

²⁰ Program PHARE byl založen v roce 1989 ES a poskytoval finanční prostředky kandidátským zemím střední a východní Evropy. Cílem bylo přispět k pomoci plnění podmínek stanovených pro vstup do Evropské unie. V současnosti byl nahrazen Nástrojem předvstupní pomoci (IPA). (Navrátil, 2012, s. 78).

²¹ Program, který od roku 1990 podporuje modernizaci vysokého školství v nečlenských zemích EU.

²² Předvstupní program pomoci, který se v období let 2000-2006 zaměřoval na předvstupní opatření v zemědělství a rozvoji venkova kandidátských zemí. (Navrátil, 2012, s. 85).

²³ Nástroj předvstupní politiky zaměřující se financováním infrastrukturních projektů v oblasti životního prostředí a dopravy.

Polskou stranu zde reprezentovali premiér Leszek Miller a ministr zahraničí Włodzimierz Cimoszewicz. Podpisy byly provedeny taktéž za přítomnosti bývalého polského prezidenta Aleksandra Kwaśniewského. Tímto byl zahájen proces ratifikace ostatními členskými státy a Polsko tak obdrželo status aktivního pozorovatele (Biegaj, 2000).

V Polsku se o přistoupení mělo rozhodnout v referendu, které se konalo 7. - 8. června 2003. Stanovenou podmínkou byla padesáti procentní účast a potřebný souhlas nadpoloviční většiny hlasujících občanů. Konečná účast dosáhla 58,85 % a 77,45 % hlasujících se vyjádřilo pro přistoupení za vyjednaných podmínek. Je nutno dodat, že občané, kteří se nezúčastnili, byli proti integraci, jelikož se domnívali, že vyjednané podmínky jsou pro ně nevýhodné. Hlavním důvodem ze strany občanů, kteří nehlasovali a byli proti přistoupení, byla obava z nevýhodných podmínek dotací pro domácí zemědělce a následné záplavy domácího trhu západním zbožím (Chwalba, 2009, s. 200).

Polsko se nakonec spolu s Českem, Estonskem, Kypr, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Slovenskem a Slovinskem stalo členem EU k 1. květnu 2004.

3.3 Přechodná období

Dojednání přechodných podmínek neboli dočasných výjimek ze strany Polska či jiných kandidátských zemí představuje předem přesně stanovené období v EU, kdy se členské státy dohodnou s kandidátskou zemí na dočasném neplnění některých podmínek ve vztahu k novému členskému státu.

V případě Polska přechodné podmínky představovaly poněkud větší množství, jelikož jich bylo celkem 48. Některé kapitoly *acquis communautaire* si blíže představíme z pohledu Polska a také si vymezíme některé přechodné období, které Polsko v daných kapitolách uplatňovalo.

Volný pohyb zboží

V oblasti volného pohybu zboží se přechodná období vztahovala především na farmaceutické výrobky a jejich systém autorizací. Toto přechodné období bylo započato roku 2004 a trvalo do konce roku 2008. Polsko si taktéž vyjednalo speciální výjimku pro povolování zdravotnických prostředků aktivních implantátů, kde mohlo Polsko postupovat do konce roku 2005 dle svých domácích předpisů (Šlosarčík, 2004, s. 58).

Volný pohyb osob

Vyjednávání v oblasti volného pohybu osob se skládalo z následujících témat: vzájemného uznávání odborných kvalifikací, volného pohybu pracovníků a zachování práva na penzijní připojištění u migrujících pracovníků. Nejobtížnější otázkou se stalo pro Polsko jednání o otevření pracovních trhů ostatních členských států. Tento problém nebyl vytvářen ze strany nově přistupujících států, ale ze strany již stávajících členů EU. Důvodem byla obava z velkého přílivu nové pracovní síly z Polska.

Výsledkem potenciální obavy bylo přijetí tzv. přechodných období pro volný pohyb pracovníků. Přechodná období měla trvat sedm let od vstupu Polska do EU. Sedmileté období bylo rozděleno na formu 2+3+2. Rozčlenění období mělo charakter pozorování polského pracovního trhu, tedy především počtu polských obyvatel, kteří se přesunou za prací mimo hranici Polska. Toto přechodné období nicméně mohlo zcela skončit po uplynutí dvou let, jelikož členské státy mohly otevřít své trhy práce a odstranit tak všechna omezení. V zemích, které uplatňovaly omezení, mohly pracovat pouze osoby, které měly pracovní povolení. Ze strany Velké Británie, Irska, Nizozemí, Švédska, Dánska a Řecka došlo k liberalizaci jejich trhu práce a polští občané tak od svého vstupu do EU mohli svobodně začít pracovat v těchto zemích. Za povšimnutí stojí uplatňování přechodného období především ze strany Německa a Rakouska, protože tyto země chtěly uplatňovat přechodné období minimálně do roku 2011. Avšak postupná liberalizace pracovního trhu Německa a Rakouska započala již v roce 2008, kdy liberalizovaly svůj trh práce, alespoň pro nedostatkové profese.

Dalším problémem bylo jednání o vzájemném uznávání kvalifikací a odborných titulů. Polsko přijalo *acquis* v této oblasti, aby umožnilo svým občanům svou specializaci vykonávat i mimo Polsko. Avšak Polsko muselo také akceptovat dané nařízení k harmonizaci, došlo ke změně profesního titulu „Doktor zubního lékařství“ na „lékař zubař“, následovaly změny v kvalifikaci zdravotních sester a porodních asistentek na potřebnou dobu praxe 5 let, v ošetrovatelství 7 let od doby, kdy osoby vykonávající tuto praxi získaly diplom.

I přes zavedení přechodného období je celkový výsledek jednání v této oblasti posuzován pozitivně.

Volný pohyb služeb

Volný pohyb služeb se nachází ve Smlouvě o fungování EU v člancích 56-62 a v některých harmonizačních směrniciích. Volný pohyb služeb v zásadě znamená zákaz diskriminace podnikání či omezování přeshraničního poskytování služeb. Kapitola se zaměřuje na sladění bankovníctví s evropskými směrniciemi.

Ze strany Polska se jednalo především o výši kapitálu družstevních bank, kdy si vyjednalo přechodné období do konce roku 2007, a to z důvodu, že kapitál družstevních bank měl před vstupem do EU nízkou výši kapitálu, a to okolo 300 000 EUR. Ze strany EU byla požadovaná úroveň kapitálu ve výši 1 mil. EUR, Polsko tedy do konce roku 2007 muselo tuto podmínku splnit. Následné úpravy či změny se týkaly oblasti bankovního účetnictví, bankovního dohledu, kapitálové přiměřenosti a pojišťovnictví. Další změny byly započaty v oblasti trhu cenných papírů, kde se jednalo především o stanovení fixních podmínek pro podnikání na kapitálovém trhu, o rozšíření pro kolektivní investování, o vytvoření komise pro cenné papíry a o zavedení jednotné licence. V oblasti ochrany osobních údajů se jednalo o posílení osobních dat (Rada Ministrow, 2002, s. 11).

Volný pohyb kapitálu

Volný pohyb kapitálu je spjat s přeshraničními platbami, které umožňují převod vlastnictví majetků a závazků. U volného pohybu kapitálu požadovalo Polsko přechodné období na objekty vedlejšího bydlení a především přechodné období na nabývání zemědělské a lesnické půdy.

V rámci nabývání objektů vedlejšího bydlení bylo přechodné období v délce 5 let a netýkalo se majetku, který měl sloužit rekreačnímu užití za účelem podnikání.

Přechodné období v délce trvání 12 let na nabývání zemědělské a lesnické půdy mělo Polsko nejdelší ze všech nových členských států, které přistoupily do EU v roce 2004, avšak výjimku při získávání zemědělské a lesnické půdy měli občané členských států, kteří samostatně hospodařili v Polsku.

Zemědělství

Přechodné období v zemědělské politice odráží praktickou neufinancovatelnost Společné zemědělské politiky EU (dále jen SZP). Přijaté přechodné období u nových členských států zavedlo nižší úroveň plateb SZP, která se týkala samozřejmě i Polska.

V roce 2004 úroveň plateb byla na výši 25 %, které dostávají zemědělci od starých členských států. Tato úroveň má každoročně po dobu 5 let vykazovat růst ve výši 5 procentních bodů a následujících 5 let o 10 procentních bodů. Délka přechodného období má trvání 10 let a po jeho uplynutí (2013/2014) by měla úroveň plateb ve starých a nových členských státech být vyrovnaná.

Druhou kategorií přechodných období v rámci SZP jsou výjimky z veterinárních a fytosanitárních předpisů²⁴. Přístupové *acquis* obsahuje seznam zemědělských podniků, kterým je dočasně udělena výjimka z uplatňování zejména hygienických norem EU. Polsko je s touto výjimkou unikátem, jelikož těchto podniků se v zemi nachází přes 480. Jednotlivé podniky, které jsou zahrnuty do přechodného období, mohou dále provozovat svou činnost, ale následné výrobky mohou prodávat pouze na území Polska. Přechodné výjimky vyjednané Polskem se týkají například velikosti klecí na chov drůbeže, pěstování rezistentní odrůdy brambor a vytvoření registrační dokumentace čítající čtyři látky, které se používají při výrobě přípravku na ochranu rostlin (Šlosarčík, 2004, s. 60).

Daně

V oblasti daní Polsko získalo následující výjimky:

- do 31. 12. 2007 přechodné období na sníženou sazbu 7% DPH ve stavebních službách a opravách,
- čtyřleté přechodné období na zemědělské vstupy, produkty a služby se sazbou DPH ve výši 3%,
- přechodné období do 31. 12. 2007 na některé odborné knihy a časopisy při sazbě DPH ve výši 0%,
- přechodné období do 31. 12. 2008 na uplatňování minimální spotřební daně z cigaret,
- tříleté přechodné období na uplatňování snížené spotřební daně na ekologická paliva (Rada Ministrów, 2002, s. 25).

²⁴ Fytosanitární předpisy EU stanovují konkrétní předpisy, které jsou nezbytné pro přesun rostlin a rostlinných produktů na vnitřní trh EU.

Hospodářská politika

Tato oblast se skládá ze čtyř skupin problémů: koordinace hospodářské politiky, fiskální politiky, měnové a kurzové politiky a přijetí společné měny euro.

V dané kapitole hospodářské a měnové politiky Polsko neuplatňovalo žádné přechodné období. Nutné úpravy byly pouze technického rázu, jelikož fiskální a monetární politika byla ještě před zahájením jednání do značné míry v souladu s požadavky na členství v EU

Sociální politika a zaměstnanost

Jednání v této oblasti bylo započato 30. září 1999 a dokončeno 1. června 2001. Kapitola sociální politiky a zaměstnanosti zahrnuje otázky týkající se pracovního práva, rovných příležitostí pro ženy a muže, boje proti rasismu a xenofobii, dialogů sociálních věcech, zaměstnanosti, Evropského sociálního fondu, sociálního zabezpečení, lidí v pokročilém věku a zdravotního postižení.

Polsko uplatnilo přechodné období na ochranu zdraví a bezpečnost jeho užívání. (Rada Ministrow, 2002, s. 26).

Celní unie

Přistoupení Polska 1. května roku 2004 do EU znamenalo v oblasti celní unie již od prvního dne jeho vstupu především zrušení celních kontrol pohybu zboží přes vnitřní hranice. V Polsku v rámci celní unie neexistovala přechodná opatření, protože polské právo, které se týkalo celní unie se z velké části shodovalo s právem EU. Polsko i přesto, že neuplatňovalo přechodné podmínky, muselo provést několik dílčích změn, které se týkaly účinného uplatňování celních předpisů a větších pravomocí celníků, modernizace informačních technologií, zrušení manipulačních poplatků.

Vnější vztahy

Cílem vnějších vztahů bylo zajištění snadného přechodu na obchodně politický režim EU. Pro Polsko to znamenalo, že přijalo nové mezinárodní smlouvy, čímž nahradilo své stávající mezinárodní smlouvy. Polsko stejně jako ostatní přistupující státy se mělo zharmonizovat s právním řádem v oblasti dvojího užití zboží, v oblasti týkající se vývozních úvěrů a v neposlední řadě v oblasti zajištění své schopnosti účastnit se humanitární a rozvojové politiky.

Polsko vytvořilo seznam dohod, které byly znovu projednány nebo musely být ukončeny v souladu se závazky, které plynuly z přistoupení do EU. Týkalo se to především úpravy bilaterálních dohod s Kanadou a Japonskem. EU uvedla, že je nutná koordinace polských aktivit a pozice v rámci WTO a OECD.

Polsko prohlásilo, že ke dni svého členství bude plně uplatňovat v této oblasti *acquis*, a nebude tak ze své strany uplatňovat přechodná období.

Finanční a rozpočtová ustanovení

Jednání bylo zahájeno 26. května 2000 a skončilo 13. prosince 2002 na summitu Evropské rady v Kodani. Kapitola zahrnuje pravidla, která se týkají finančních zdrojů potřebných k financování rozpočtu EU.

Polsko z počátku požadovalo přechodné období v délce trvání pěti let, během kterých by se příspěvky do rozpočtu EU postupně zvyšovaly. EU však tento návrh odmítla. V Kodani, i přesto došlo k vyjednání přímých (kompenzačních) plateb²⁵.

Kompenzace vyjednaná Polskem na období 2004-2006 byla ve výši 1 443 mil. EUR a za dané období příjem z rozpočtu EU pro Polsko činil 6 997 mil. EUR (Rada Ministrů, 2002, s. 43).

Orgány a instituce EU

Hlavním cílem kapitoly orgány a instituce bylo pro Polsko, stejně jako pro ostatní nově přistupující země vyjednat si co nejlepší postavení a náležitou váhu ve všech institucích EU. Debata byla vedena ohledně počtu úředníků a politiků v institucích společenství, rozdělení hlasovacího práva a zaměstnanosti v institucích.

Přistoupením Polska se polština stala dalším platným jednacím jazyk EU. Dle Smlouvy z Nice bylo vymezeno početní zastoupení Polska v institucích EU.

Zastoupení Polskem v roce 2004 v institucích EU bylo následující:

- Evropský parlament - Polsko bude mít 54 europoslanců z celkového počtu 732 členů,
- Evropská rada - Polsko obdrží 27 z 321 hlasů v Radě,
- Evropská komise - Polsko bude mít jednoho zástupce,
- Evropský soudní dvůr – jeden nový soudce na 6 let,

²⁵ Účelem je pomoc státním rozpočtům nových členských zemí přímo po vstupu do EU, kdy pro ně vznikne nové finanční zatížení s povinností přispívat do rozpočtu EU. Daný typ kompenzací získávají v roce 2004 všechny nové členské země.

- Soud první instance – jeden nový soudce na 6 let,
- Účetní dvůr – jeden zástupce na 6 let.

V Generální radě Evropské centrální banky, v Hospodářském a sociálním výboru a ve Výboru regionů mělo Polsko v prvním čtyřletém období z celkového počtu 317 úředníků zastoupení ve výši 21 úředníků (Rada Ministrow, 2002, s. 44).

3.4 Ekonomická situace Polska po vstupu do EU

Od vstupu do EU, tedy od 1. května 2004 zaznamenala polská ekonomika zlepšení v několika směrech, které se týkaly růstu spotřeby, investic a exportu. Ekonomický růst v prvních dvou letech od vstupu do EU byl značně ovlivněn opatřeními, které byly přijaty v předvstupním období. Úspěšné období polské ekonomiky bylo do značné míry ovlivněno dobrým stavem na světových trzích a také tím, že se Polsko zapojilo do jednotného evropského trhu. V období let 2004 – 2007 dosahovalo průměrné tempu růstu polského HDP 5,5 %.

3.4.1 Faktory růstu HDP

Dle tabulky 3.2, ve které je zaznamenáno tempo růstu HDP, je rok 2004 vyjádřen hodnotou 5,3 %. Tato hodnota byla vyvolána především psychologickým efektem, jelikož domácí spotřebitelé předpokládali, že vstupem do EU dojde ke zvýšení cen. Následně domácnosti zvýšily svou poptávku před datem, kdy se Polsko mělo stát oficiálním členem EU. Předpoklady polských domácností nebyly naplněny, ale i přes obavy, které panovaly, byl následujícího roku zaznamenán pokles tempa růstu na hodnotu 3,5 %. Tento pokles byl zapříčiněn především poklesem domácí spotřeby. V nadcházejících letech Polsko vykazovalo značné tempo růstu, které dosahovalo v roce 2006 hodnot ve výši 6,2 % a v následujícím roce 2007 bylo tempo růstu na hodnotě 7,2 %. Značné tempo růstu bylo zapříčiněno především pozitivním ekonomickým vývojem na domácím trhu a taktéž i na světovém trhu. V období 2004 – 2007 rostl polský HDP v průměru o 3 p. b. rychleji než byl průměr EU – 27. Tento rozdíl byl vyvolán především vzestupem domácí poptávky, která byla podpořena růstem spotřeby domácností. Růst domácí spotřeby byl ovlivněn rostoucími příjmy a větším počtem poskytovaných úvěrů, který byl vyvolán nízkými úrokovými sazbami.

Tabulka 3.2 Tempu růstu HDP (%) v Polsku v období 2004-2007

ukazatel	jednotky	2004	2005	2006	2007
Roční růst HDP	% roční změna	5,3	3,5	6,2	7,2

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Značný vliv měl narůst exportu a importu a v neposlední řadě zahraniční investice představovaly taktéž svou váhu ve zvýšeném tempu růstu. Dynamika tempa růstu byla zpomalena až s příchodem finanční krize.

3.4.2 Zahraniční obchod

Zahraniční obchod Polska se po vstupu a připojení k jednotnému trhu EU zřetelně zlepšil. Hlavní příčinou bylo zvýšení produkce zboží a služeb, které přispívalo ke snížení nezaměstnanosti a zvýšení příjmů. Dle tabulky 3.3 můžeme sledovat růst importu, který stále převyšoval export i přes jeho značný růst.

Převaha importu nad exportem byla způsobena zvýšenou domácí poptávkou a taktéž aprecií zlatého. Hlavními obchodními partnery Polska jsou země EU v popředí s Německem. Nejvýznamnější exportované komodity jsou kovy a kovové výrobky, stroje a mechanická zařízení, minerální a chemické výrobky, produkty z plastu a gumy, textilní a zemědělské výrobky (Kundera, 2011, s 458).

Tabulka 3.3 Vývoj exportu a importu v Polsku během let 2004 – 2007

Ukazatel	2004	2005	2006	2007
Export (v mil. EUR)	76 573,1	90 643,3	109 801,6	126 755,8
Import (v mil. EUR)	81 374,3	92 454,9	114 717,3	135 693,9
Export % HDP	37,5	37,1	40,4	40,8
Import % HDP	39,8	37,8	42,2	43,6

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

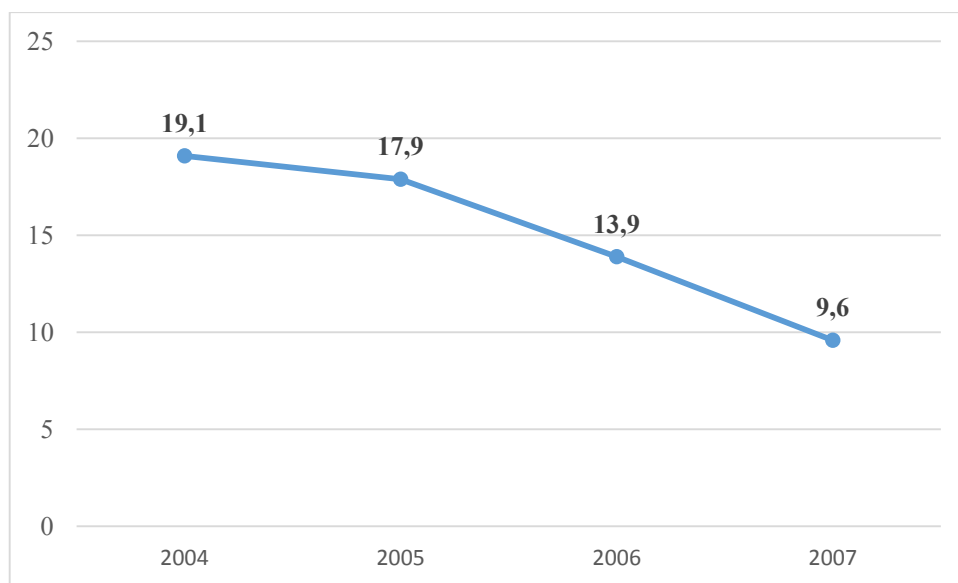
3.4.3 Trh práce a nezaměstnanost

Nezaměstnanost v polské ekonomice představovala jeden z problémů, s kterým Polsko bojovalo delší období. Vyšší ekonomická aktivita a produkce přispěla ke snížení polské nezaměstnanosti, jak můžeme sledovat v grafu 3. 1, kdy nezaměstnanost v roce 2004 byla ve výši 19,1 % a následující roky zaznamenala velký pokles, především v roce 2007 na hodnotu 9,6 %. Otevření zahraničního pracovního trhu mělo také podíl na snížení nezaměstnanosti. Migrace čítala až 2,5 milionu obyvatel a tvořili ji většinou mladí a vzdělaní obyvatelé. Tito migrující obyvatelé si vybírali destinace, jako je Německo, Velká Británie a Irsko. (Kundera, 2011, s. 469-470).

Po vstupu Polska do EU došlo rovněž ke zvýšení příjmů pracovníků na domácím pracovníku trhu, a to i přesto, že se Polsko potýkalo s nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců, zejména u obyvatel nad 35 let věku.

Taktéž je vytýkáno, že vzdělávací systém neodpovídá pracovnímu trhu, avšak daná situace se postupně zlepšuje. Nezaměstnanost rovněž stojí také za neefektivními sociálními dávkami. V daném období rovněž docházelo ke zvyšování produktivity práce a ke snížení pracovních nákladů.

Graf 3.1 Vývoje nezaměstnanosti v období 2004 - 2007 (v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3.5 Polská inflace a monetární politika

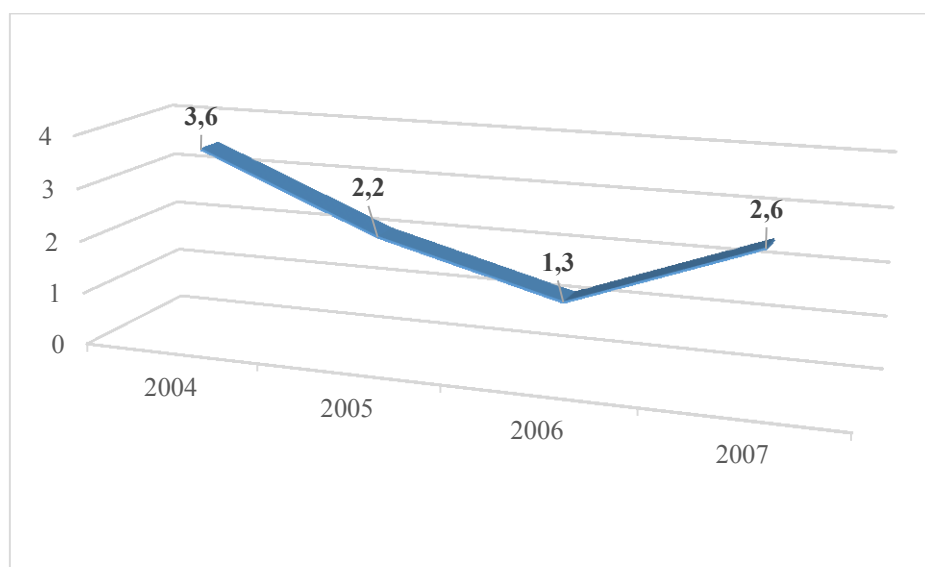
Inflační tlaky, které přicházely zejména ze strany zvýšené spotřeby a investic, působily na polskou ekonomiku příznivě. Vnější vlivy růstu cen komodit a surovin měly taktéž podstatný vliv. Rok 2004, jak již bylo zmiňováno v kapitole č. 2, zaznamenal větší míru inflace především z důvodu domácích spotřebitelů, kteří očekávali nárůst cen spojených se vstupem do EU. V roce 2005 dle grafu č. 3. 2 inflační tlaky zaznamenaly pokles v důsledku zpomalení tempa růstu a snížení poptávky.

Následující rok 2006 se dokonce míra inflace ocitla pod inflačním cílem NBP, značný vliv zde sehrál silný kurz zlotého a monetární politika charakterizovaná zvyšováním úrokových měr v důsledku vyšší míry inflace.

Důležitou roli taktéž sehrál nárůst cen ropy a potravin na světových trzích, které stály za změnou inflace v roce 2007, kdy inflace dosáhla hodnoty 2,6 %. NBP následně zareagoval monetární restrikcí k dosažení inflačního cíle s pomocí zvýšení úrokových sazeb (Ministry of Economy, 2014).

K udržování cenové stability, jak již bylo popsáno v předešlé kapitole č. 2, využívá NBP přímého cílování inflace, kdy inflační cíl je stanoven ve výši 2,5% s flukтуаčním pásmem +/- 1 procentní bod.

Graf 3.2 Míra inflace HICP (%) v Polsku mezi roky 2004 – 2007

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

3.6 Zadluženost a fiskální politika Polska

Za povšimnutí dle tabulky č. 3. 4 stojí, že vládní dluh Polska ve sledovaném období nepřesahuje 60 % HDP, čímž plní jedno z konvergenčních kritérií. K tomuto efektu měl po roce 2007 dopomáhat taktéž Zákon o veřejných financích, který byl naplňován až po volbách v roce 2007, kde tehdy stála v čele liberálně konzervativní strana a strana s názvem Občanská platforma, která měla v čele předsedu strany Donalda Tuska, nynějšího předsedu Evropské rady.

Zmiňovaný zákon obsahuje několik směrnic, které korigují veřejný dluh. Jde o zákon, který zamezuje vládě ve zvyšování veřejného dluhu na třech úrovních:

- Pokud veřejné zadlužení překročí 50 % HDP, zákon stanovuje, že v nadcházejícím roce musí vláda udržet vládní dluh minimálně ve stejné výši,
- v případě překročení 55 % HDP, musí být rozpočet v nadcházejícím roce vyrovnaný,
- při překročení 60 % HDP, musí být v nadcházejícím roce rozpočet opět vyrovnaný a na vládě stojí břemeno fiskální konsolidace a nemožnosti zvyšovat své závazky a půjčky.

Tabulka č. 3.4 Vývoj veřejného dluhu a vládního deficitu mezi lety 2004 – 2007

Ukazatel	2004	2005	2006	2007
celkový vládní deficit (mil. EUR)	-10 558,5	-9 765,8	-9 812,4	-5 807,0
celkový vládní deficit (% HDP)	-5,2	-4,0	-3,6	-1,9
celkový vládní dluh (mil. EUR)	102 767,8	119 059,3	130 998,2	145 917,9
celkový vládní dluh (% HDP)	45,3	46,7	47,1	44,2

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Veřejné finance v Polsku jsou ovlivněny především faktory, jako jsou:

- demografická struktura,
- struktura HDP,
- demografická struktura,
- nezaměstnanost,

- velikost veřejného a soukromého sektoru,
- vnější nerovnováha,
- daňový systém,
- systém veřejných výdajů,
- systémy plánování a účtování rozpočtu (Jastrzębska, 2009, s. 2-4).

Vládní deficit, který v roce 2004 dosahuje 5,2 % HDP, se zvyšoval zejména v důsledku zpomalení polské ekonomiky, reforem ve zdravotnictví a školství a taktéž poklesu příjmů z privatizace. V období let 2004 – 2007 se vládní deficit postupně každým rokem snižoval a docházelo tak k zřetelnému zlepšení, avšak s příchodem finanční krize se vládní deficit opět navýšil.

Strana příjmů veřejných rozpočtů je především tvořena z nepřímých daní (60 – 70 %). Na opačné straně výdajů převládají především povinné výdaje, které jsou tvořeny: dotacemi pro místní samosprávy (15 – 20 %), řízením veřejného dluhu (12 – 15 %), zemědělským fondem a sociálním fondem zabezpečení (17 – 21 %). (Ministry of Economy, 2014)

Lze tedy sledovat, že velké množství výdajů je především směřováno na důchody, předčasné důchody a na programy pro zemědělce.

Správným krokem se jevil program konsolidace veřejných financí v rámci tzv. Programu pro racionalizaci a snižování veřejných výdajů, který byl přijat v roce 2004 vládou Leszka Millera. Tento program obsahoval několik zákonů, které měly být postupně do roku 2007 schvalovány. Cílem tohoto ambiciózního programu bylo snížení vládního deficitu ke 2 % HDP.

Plán byl v konečné fázi schválen pouze částečně a směřoval k několika úsporám typu:

- snížení výdajů na obranu,
- změny ve vyplácení penzí,
- změny odchodu do důchodu u žen v 65 letech,
- úspory u invalidních důchodů,
- zvýšením příspěvku na sociální pojištění u zaměstnaných osob.

V roce 2005, však ambiciózní plán ztroskotat, jelikož nově vytvořená vláda jej nepodpořila z důvodů jiných priorit. V konečném důsledku vládní deficit v roce 2007 klesl na hodnotu 1,9 % HDP. Důvodem, ale byl především silný ekonomická růst.

3.7 Strukturální pomoc v Polsku po vstupu do EU

V rámci strukturální pomoci stojí za zmínku, že Polsku byla poskytnuta již v průběhu devadesátých let finanční pomoc z programu PHARE, Tempus, Sapard a ISPA, které sloužily jako podpora Polska na přípravu pro členství v EU. Polsko v rámci těchto programů získalo do roku 2003 dle odhadů 6 miliard eur, jak již bylo zmíněno v podkapitole č. 3. 1 v rámci přístupových smluv. Jakmile se Polsko stalo členem EU, mělo možnost využívat podpůrných operačních programů, které si následně představíme.

3.7.1 Strukturální pomoc Polsku v období 2004 – 2006

Dle strukturální podpory Polsko vypracovalo Národní rozvojový plán (dále jen NRP), který byl Evropskou komisí schválen 18. prosince 2003. Národní rozvojový plán představuje strategii hospodářsko-sociálního rozvoje Polska. NRP byl zpracován analýzou slabých a silných stránek, které byly příznačné pro polskou ekonomiku. Během krátkého období 2004 – 2006 měl systém navržených opatření pouze dočasný charakter. Cílem během tohoto období byl rozvoj konkurenceschopné ekonomiky.

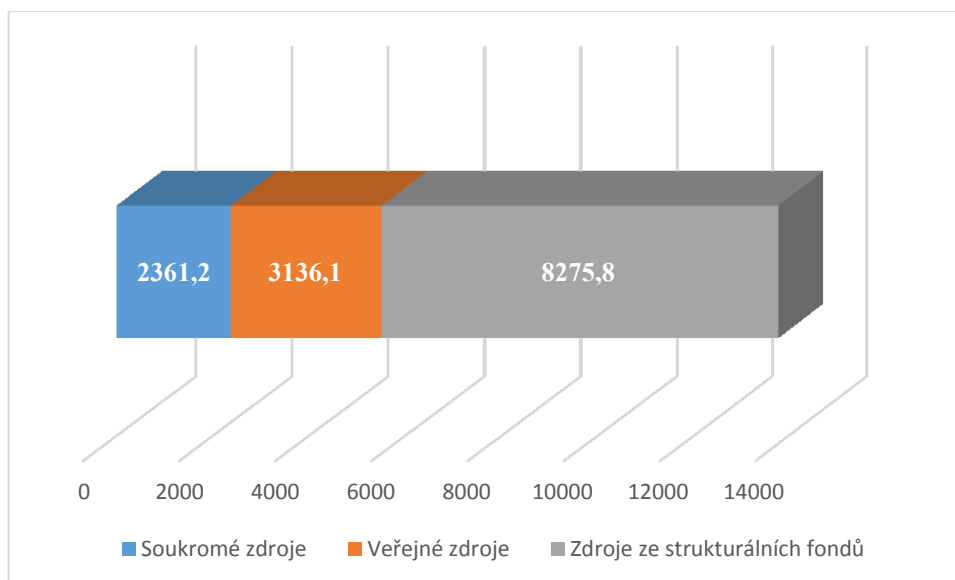
V NRP bylo uvedeno 5 strategických cílů:

- udržení stabilního HDP v delším období,
- zapojení Polska do informační a dopravní infrastruktury,
- zvýšení zaměstnanosti a vzdělanosti,
- rozvoj regionů,
- zvýšení rozvoje technologií a informačních společností.

Polsku bylo vyčleněno na období 2004 – 2006 pro rámec podpory společenství (dále jen RPS) celkem 13 773,1 mil. EUR, které tvořily zdroje ze strukturálních fondů EU, veřejné zdroje a taktéž i soukromé zdroje.

Kromě využití strukturálních investic Polsko využilo fond soudružnosti s alokací ve výši 4 178,6 mil. EUR a taktéž mohlo využít Iniciativy společenství INTERREG ve výši alokace 133,9 mil. EUR a EQUAL s alokací 221,4 mil. EUR (Fundusze strukturalne, 2006).

Graf 3.3 Finanční prostředky na realizaci RPS v období 2004 – 2006 (v mil. EUR)

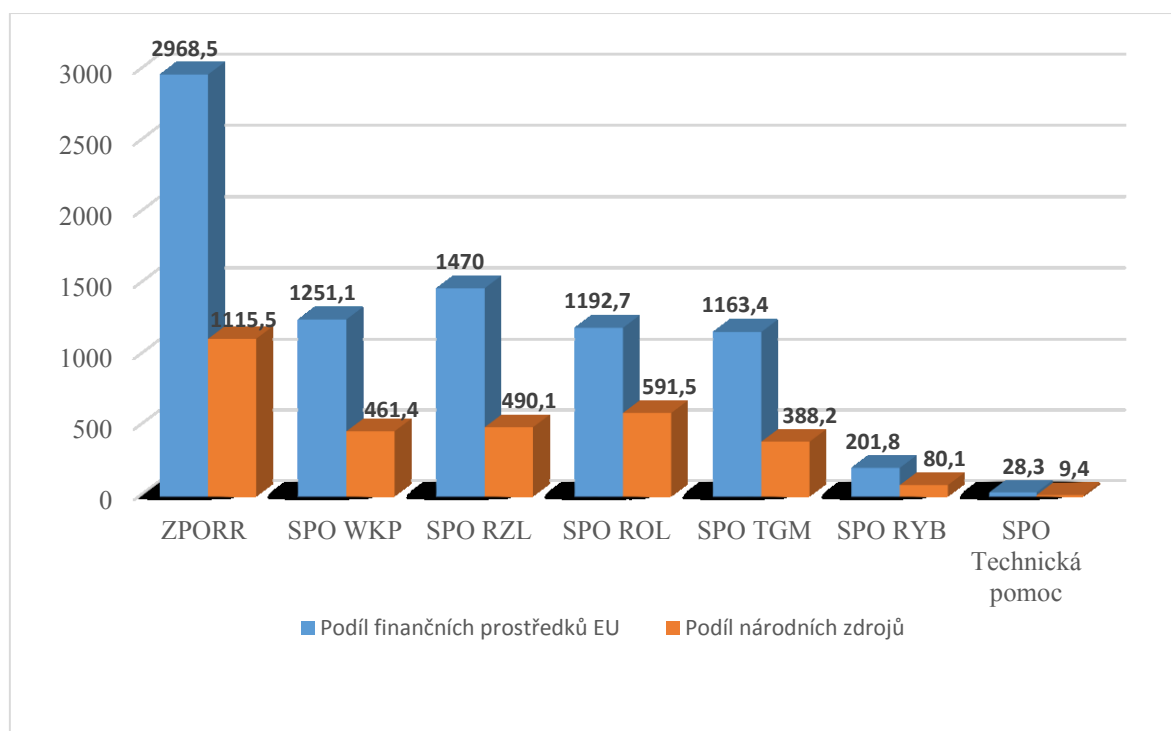

Zdroj: CSF, vlastní zpracování

NRP Polska je prováděn pomocí operačních programů, kterých v období 2004 – 2006 bylo celkem sedm.

- Sektorový operační program pro konkurenceschopnost podniků (SPO WKP),
- Sektorový operační program Rozvoj lidských zdrojů (SPO RZL),
- Sektorový operační program restrukturalizace a modernizace v potravinářském odvětví a rozvoj venkova (SPO ROL),
- Sektorový operační program pro rybolov a zpracování ryb (SPO RYB),
- Sektorový operační program Doprava (SPO TGM),
- Integrovaný operační program pro místní rozvoj (ZPORR),
- Sektorový operační program Technická pomoc.

Graf 3.4 Alokace finančních zdrojů na OP v období 2004 -2006 (v mil. EUR)

Zdroj: CSF, vlastní zpracování

3.7.2 Strukturální pomoc Polsku v období 2007 – 2013

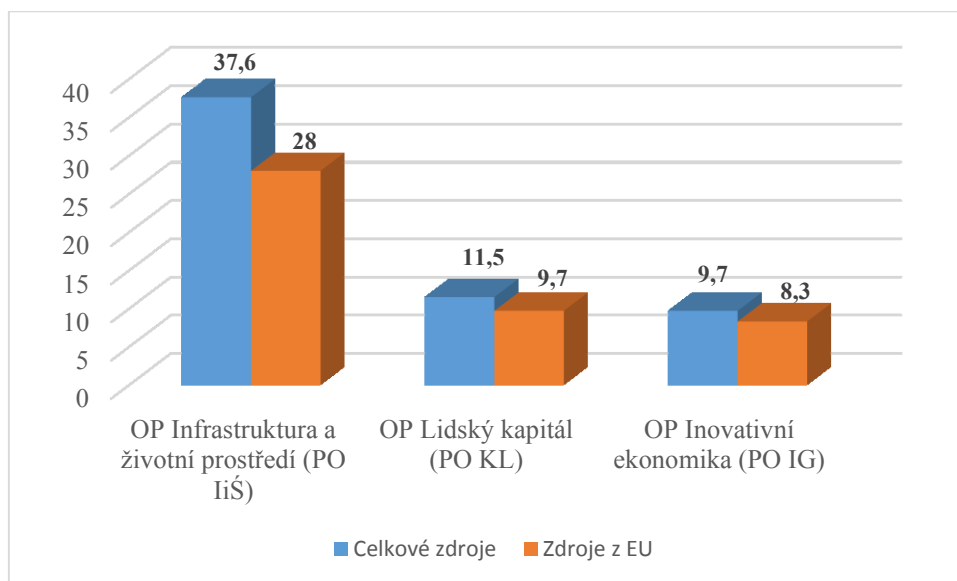
Na období 2007 – 2013 polská vláda vypracovala nový NRP, který byl schválen Radou ministrů 29. listopadu roku 2006. Strategickým cílem NRP v období 2007 - 2013 bylo vytvoření konkurenceschopné ekonomiky.

V programovém období strukturálních fondů 2007 - 2013 bylo Polsku vyčleněno celkem 67 miliard eur, což představuje více než 19 % celkových alokovaných zdrojů pro státy EU.

V období 2007 – 2013 byl NRP prováděn pomocí:

- 16 operačních programů, které jsou prováděny na regionální úrovni,
- 3 operačních programů na národní úrovni,
- operačních programů určeným východním vojvodstvím,
- operačních programů podporujících Evropskou územní spolupráci,
- operačního programu technické pomoci,
- programu rozvoje venkova.

Graf 3.5 OP prováděny na národní úrovni v období 2007 – 2013 (v mld. EUR)

Zdroj: BAROMETR REGIONALNY, vlastní zpracování

V grafu 3.5 jsou znázorněny operační programy, které byly prováděny na národní úrovni. Zbylé programy byly tvořeny pomocí OP Rozvoj východního Polska, OP Technická pomoc a programu rozvoje venkova. Největší alokovaná částka byla směřována na rozvoj venkova, což patří k jedné z hlavních priorit EU. V následující tabulce 3.4 jsou vyjmenována všechna polská vojvodství, která v rámci regionálního operačního programu tvořila z necelých 25 % jednu z největších položek všech finančních prostředků, které Polsku byly přiděleny, celková alokace byla ve výši 16,6 mld. EUR a v důsledku ROP byly rozděleny do vojvodství následující částky, které jsou zaznamenány v tabulce 3.4.

Tabulka 3.5 Rozdělení finančních prostředků v rámci ROP do vojvodství (v EUR)

Dolnoslezské	1 213 144 879
Kujavsko-pomořské	951 003 820
Lublinské	1 155 854 549
Lubušské	439 173 096
Lodžské	1 006 380 910
Malopolské	1 290 274 402
Mazovské	1 831 496 698
Opolské	427 144 813
Podkarpatské	1 136 307 823
Podleské	636 207 883
Pomořské	885 065 762
Slezské	1 747 104 507
Svatokřížské	725 807 266
Varmijsko-mazurské	1 036 542 041
Velkopolské	1 272 792 644
Západopomořanské	835 437 299

Zdroj: FUNDSZE STRUKTURALNE, vlastní zpracování

4. Polská ekonomika v období let 2008 – 2014

Následující kapitola popisuje vývoj ekonomiky v Polsku během ekonomické krize. Kapitola 4.1 vymezuje ekonomické jevy a v následující kapitole 4.2 si blíže představíme tzv. Plán stability a rozvoje v období ekonomické krize

4.1 Ekonomický vývoj Polska v období krize

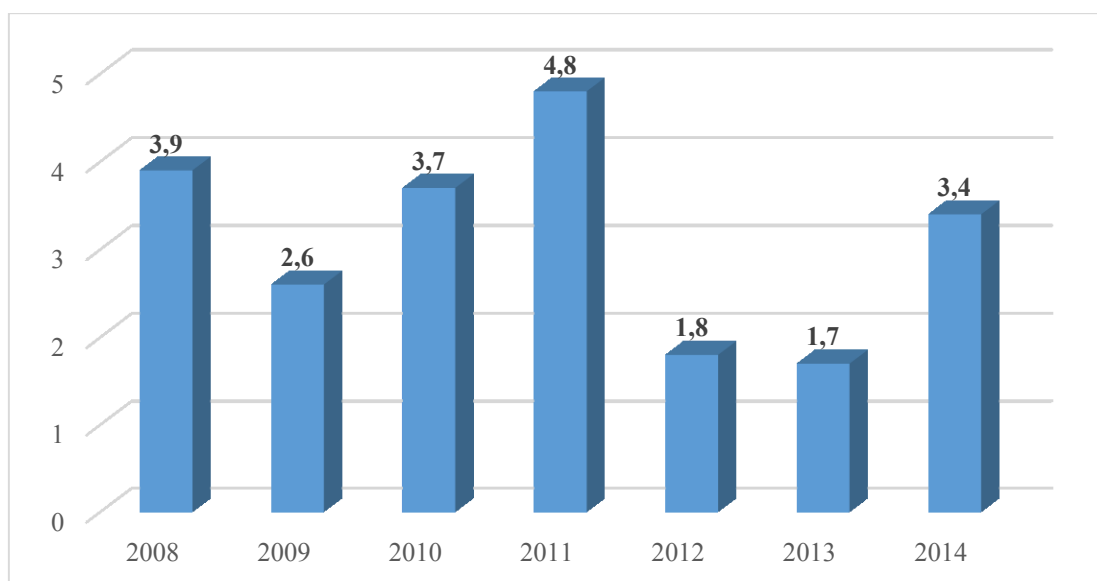
V této podkapitole se seznámíme s důsledky finanční krize, která se téměř nedotkla polské ekonomiky. Blíže se podíváme, jaký vliv měla krize na polské HDP, zahraniční obchod, nezaměstnanost a inflaci.

4.1.1 HDP ve sledovaném období

Ekonomická krize, která ve většině zemí EU poznamenala tamní ekonomiky, byla v případě Polska zcela odlišná. Vyjádření tempa růstu reálného HDP v grafu 4.1 nám zřetelně ukazuje, že polská ekonomika nezažila pokles HDP s příchodem finanční krize. Růst HDP v roce 2008 byl oproti průměru EU-27 v kladných číslech, jelikož dosahoval hodnoty 3,9 %. Průměr EU-27 dosahoval růstu reálného HDP pouze hodnoty 0,4 %. Následující rok znamenal pro EU zcela zdrcující moment, jelikož tempo růstu reálného HDP v EU-27 dosahovalo -4,4 %, kdežto na polské straně byl zaznamenán ojedinělý růst 2,6% reálného HDP. Důvodem proč polská ekonomika jako ojedinělá země EU nezažila pokles, byla skutečnost, že není tak otevřená vůči svému okolí jako ostatní ekonomiky EU. Vliv zde tak měla spotřeba domácností a velký podíl zemědělství ve struktuře hospodářství.

Během následujících let se na ekonomice nic razantně nepodepsalo, až rok 2012, kdy pokles poptávky, jak zahraniční tak i domácí, měl podstatný vliv na vývoj růstu reálného HDP. Následující vlivy byly způsobeny z odvíjející se situace v eurozóně. Po dvou letech se v roce 2014 růst reálného HDP dočkal opětovného nárůstu, především z důsledku vysokého exportu viz graf 4.2.

Graf 4.1 Tempo růstu reálného HDP (%) v Polsku v období 2008 – 2014

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

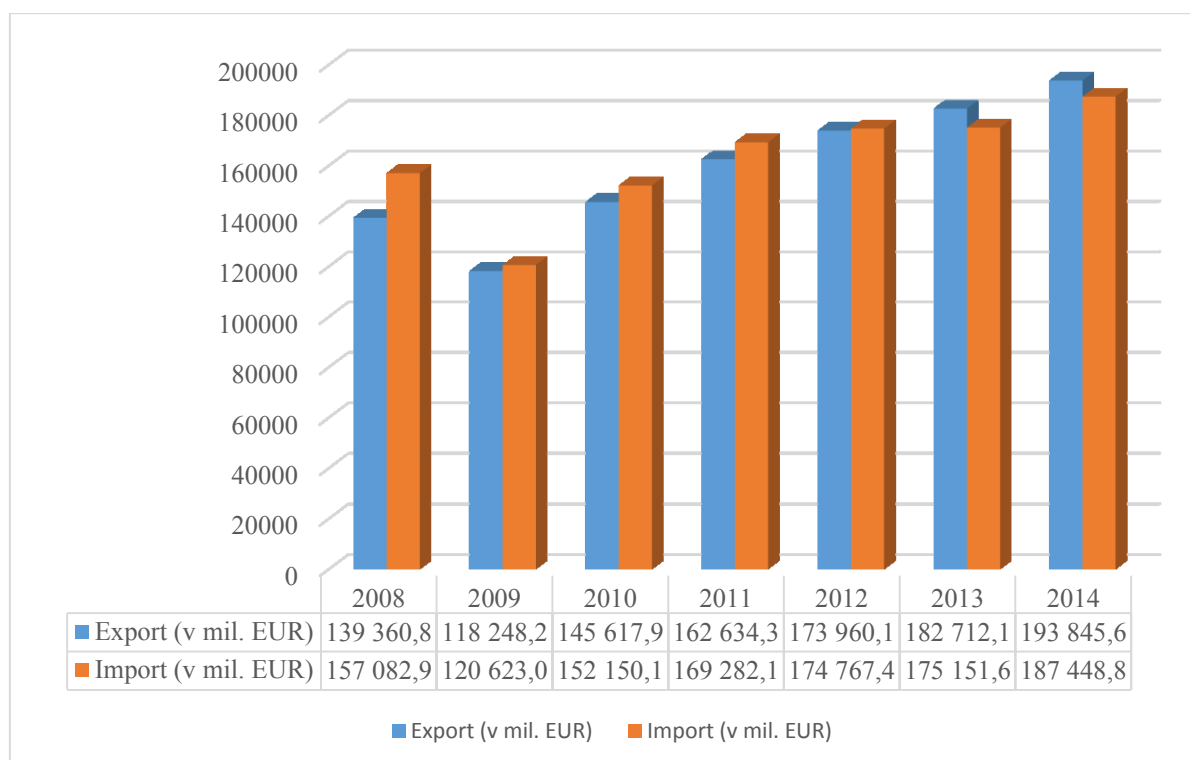
4.1.2 Vývoj exportu a importu

Roku 2008 putovalo do Polska méně investic, než by se očekávalo, následně v roce 2009 došlo k poklesu exportu, a to zejména v důsledku finanční krize. Tento pokles byl v Polsku vyvážen neklesající domácí poptávkou ze strany domácnosti a firem, kdy průměrný růst spotřeby domácnosti dosahoval hodnot 2,8 % (Ministry of Economy, 2014).

Ekonomická krize se v rámci zahraničního obchodu v Polsku podepsala zejména v rámci mezinárodního obchodu, kdy obchodní partneři nebyly v příliš dobré ekonomické situaci, a tím klesla poptávka po polském zboží. Taktéž se zde podepsala nedostupnost investičních prostředků (IMF, 2013).

Již v předešlé podkapitole o růstu reálného HDP jsme zmiňovali, že export převyšoval import ve sledovaném období 2013 – 2014 (viz graf 4.2), tento jev byl způsoben především tím, že polští exportéři velice dobře konkurovali vývozcům v ostatních členských státech EU.

Graf 4.2 Vývoj exportu a importu v Polsku v období 2008 – 2014 (v mil. EUR)

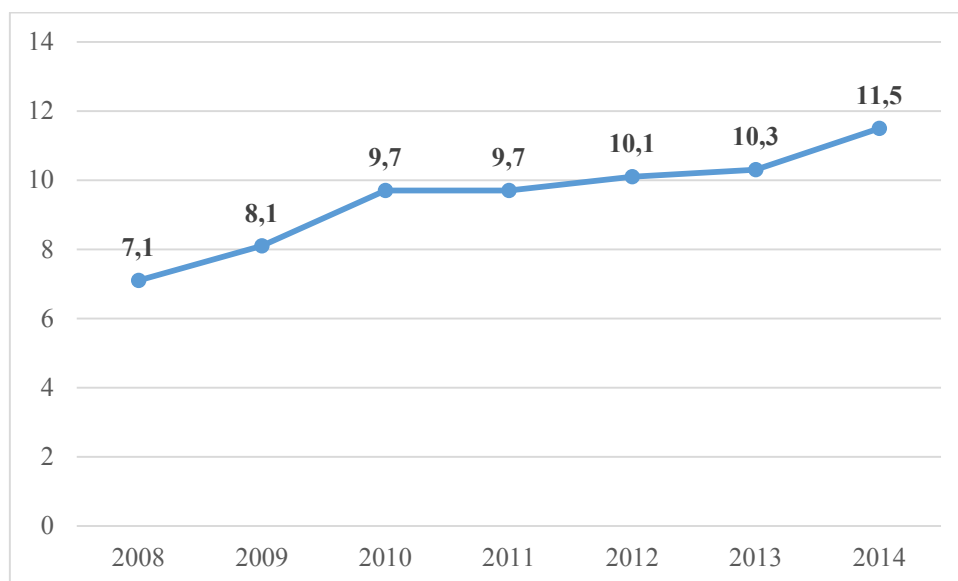
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.1.3 Vývoj nezaměstnanosti

Od roku 2007 docházelo k postupné stabilizaci polské nezaměstnanosti. V grafu 4.6 lze vidět, že v roce 2008 byla míra nezaměstnanosti na úrovni 7,1 %, avšak následující roky měla vzestupnou tendenci. Problémem je malý počet kvalifikovaných mladých lidí a návrat Poláků zpět do vlasti ze zemí západní Evropy, kdy krize v těchto zemích nesla důsledky spojené s propouštěním ze zaměstnání. Propuštění polští zaměstnanci tento jev řešili návratem do vlasti. Ve sledovaných letech 2010 - 2011 dle grafu 4.6 se výše nezaměstnanosti blížila dvouciferným hodnotám a následující roky se hranice vyšplhala přes 10 %.

Tento jev lze brát pozitivně, jelikož vracející se Poláci představovali pro polskou ekonomiku novou pracovní sílu se zkušenostmi ze západní Evropy.

Graf 4.3 Vývoje polské nezaměstnanosti v období 1998-2014 (v %)

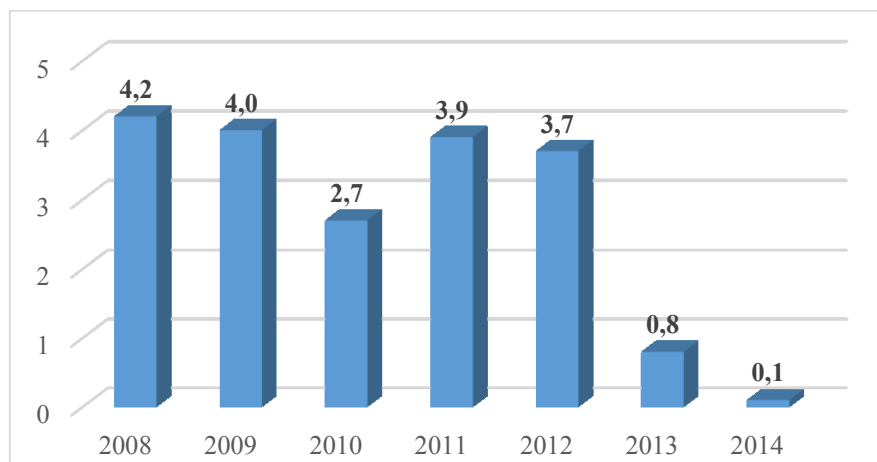
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

4.1.4 Inflace

V roce 2008 míra inflace byla na nejvyšší hodnotě ve sledovaném období 2008 -2014, a to ve výši 4,2 %, na tomto jevu se podepsalo zdražení potravin a pohonných hmot. Míra inflace v tomto roce byla vysoko nad inflačním cílem 2,5 %, NBP následně reagoval navýšením úrokových sazeb na 5% a taktéž depreciací zlotého, kdy směnný kurz z 3,20 zlotých za euro byl zvýšen na 4,93. Oslabení domácí měny pomohlo exportu, jelikož domácí výrobky a pracovní síla byly levnější. Oslabení měny bylo inflačním opatřením v protiinflační politice a mělo tedy pozitivní vliv na export. Rok 2009 byl rovněž poznamenán vysokou mírou inflace ve výši 4 %, což značnou mírou převyšovalo tehdejší průměr EU-27, který byl pouze 1 % (Ministry of Economy, 2014; Erupean Economy 2009).

NBP v důsledku zhoršeného hospodářského růstu reagoval snížením úrokových sazeb na 3,5 %. Následující rok došlo k poklesu míry inflace k hodnotě 2,7 %, čímž se přiblížila k inflačnímu cíli NBP. Avšak koncem roku rostla poptávka domácností před plánovaným navýšením DPH v následujícím roce 2011. Hodnota míry inflace v tomto roce převýšila inflační cíl NBP o 1,4 p. b. a následně NBP reagoval opětovným zvýšením úrokových měr.

Graf 4.4 Míra inflace HICP (%) v Polsku mezi roky 2007-2004

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Následující rok byl spjat s dluhovými krizemi v Řecku, Irsku a v jižních státech Evropy, kdy hodnota míry inflace v Polsku dosahovala hodnoty 3,7 %. Poslední sledované roky 2013 a 2014 dle grafu 4.4 jsou v ohledu na inflační cílování pod hodnotou 1 %, čímž se neplní inflační cíl NBP.

4.1.5 Veřejné zadlužení

Již počátkem ekonomické krize, i přestože polská ekonomika nepoznala zásadní pokles růstu reálného HDP pocítila změny na domácím, ale i světovém trhu. V následující roce 2009 (dle tabulky 4.1) celkový vládní deficit Polska dosahoval hodnoty 7,3 % a tempo růstu HDP zažilo ránu (viz graf 4.1), jelikož nadále v důsledku ekonomické krize klesaly vládní příjmy. Následující rok 2010 byl poznamenán taktéž vysokým vládním deficitem dosahujícím hodnoty 7,6 %.

Vývoj se, ale postupně zlepšil a již v roce 2011 poklesl podíl vládních výdajů v důsledku vládních opatření (zákon o veřejných financích, který zamezuje vládě zvyšování veřejného dluhu na třech úrovních, jak je uvedeno v podkapitole 3.5).

Tabulka 4.1 Vývoj vládního deficitu a dluhu v Polsku mezi lety 2008-2014

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
celkový vládní deficit (v mil. EUR)	-13 202,6	-23 030,3	-27 468,4	-18 521,8	-14 456,7	-15 945,9	-13 202,0
celkový vládní deficit (v % HDP)	-3,6	-7,3	-7,6	-4,9	-3,7	-4,0	-3,2
celkový vládní dluh (v mil. EUR)	143 344,2	165 264,0	193 824,2	190 986,5	215 611,9	222 926,4	202 775,7
celkový vládní dluh (v % HDP)	46,6	49,8	53,6	54,8	54,4	55,7	50,1

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Ekonomická krize ukázala polské vládě, že se nemůže stále spoléhat na ekonomický růst, ale potřebuje konsolidovat veřejné finance. Velký tlak byl na Polsko taktéž vyvíjen ze strany EU, která upozorňovala Polsko, aby svůj deficit snížilo pod hodnotu 3 % dle maastrichtských kritérií. Roku 2010, jak je uvedeno v tabulce 4.1, celkový vládní dluh překročil požadovanou hranici 50 % HDP a dosáhl hodnoty 53,6 % HDP. Dle zákona o veřejných financích je ustanoveno vládě, že pokud je překročena tato hranice veřejného dluhu, zákon stanovuje, že v nadcházejícím roce musí vláda udržet vládní dluh minimálně ve stejné výši. A již v roce 2013 došlo k překročení hranice vládního dluhu, kdy tvořil 55 % HDP, což stanovilo pro následující rok, že rozpočet musí být vyrovnaný. Vládní dluh v následujícím roce dosáhl hodnoty 50,1 % HDP, čímž nepřekročil hranici veřejného dluhu roku 2013.

4.2 Postupy polské vlády v důsledku krize

Polská vláda nezhálela a již v době ekonomické krize v listopadu roku 2008 prezentovala balíček protikrizových opatření s názvem „Plán stability a rozvoje“. Plán měl spíše preventivní charakter a jeho cílem mělo být nahrazení potencionální ztráty v rámci ekonomické krize. Vláda na Plán stability a rozvoje alokovala 91,3 miliard zlotých.

Plán stability a rozvoje je vymezen balíčkem důvěry, plánem stability a rozvoje a regulačním balíčkem. Plán je následovně vymezen:

Balíček důvěry

Tento balíček, který je součástí Plánu stability a rozvoje má především sloužit pro obnovení efektivity provozu finančního trhu. Hlavním cílem je zlepšení likvidity měny, a to domácí, ale i cizí měny. V neposlední řadě balíček vymezuje užší spolupráci mezi komerčními bankami a centrální bankou.

Plán stabilitu a rozvoje

Slouží především na zvýšení spotřebitelské poptávky, které bude dosaženo zejména změnami v DPH a snížením sazeb daně z příjmu fyzických osob. V roce 2009 na 18 % a 32 % (z 19 %, 30 % a 40 %). Následující fáze Plánu stability a rozvoje bude podporovat sociální solidaritu v případě, že na trhu práce nastanou nepříznivé změny.

Plán stability a rozvoje taktéž bude sledovat zvýšení investiční poptávky, které bude dosaženo pomocí:

- zvýšení dostupnosti úvěrů pro podniky,
- podpory pro instituce finančního trhu,
- posílení systému záruk pro malé a střední podniky,
- urychlení investic spolufinancovaných z fondů EU,
- zavedení vyššího investičního příspěvku na nově založené společnosti,
- zrušení bariér pro investice do telekomunikační infrastruktury,
- umožnění účtovat výdaje pro výzkumné činnosti jako daňové uznatelné náklady,
- podpory investic do obnovitelných zdrojů energie,
- posílení postavení příjemců energie, posílení hospodářské soutěže a pozice regulátoru za účelem ochrany hospodářství a domácností proti nekontrolovanému růstu cen energií.

Regulační balíček

Poslední jmenovaný balíček zahrnuje především legislativní řešení, které jsou specifikovány v zákoně o Výboru pro finanční stabilitu – vytvoření Výboru pro finanční stabilitu, zákonu o bankách záručního fondu a zákonu o nástrojích státní pokladny na podporu finančních institucí (Ministry of Finance, 2008, s. 8-9).

5. Závěr

Bakalářské práce s názvem „Hospodářská politika Polska v období let 1989 - 2014“ je zaměřena na vývoj polské ekonomiky ve sledovaném období, tedy od počátku transformace v 90. letech dvacátého století až do roku 2014. Práce zkoumá analýzu makroekonomických ukazatelů (trhu práce a nezaměstnanosti, růstu reálného HDP, zahraničního obchodu). Taktéž byla analyzována monetární a fiskální politika Polska. Hlavním cílem bylo zjistit, zda transformace polské ekonomiky a následná integrace Polska do EU je prospěšná pro polskou ekonomiku.

Ekonomika Polska na začátku devadesátých let dvacátého století nevykazovala zdravé výsledky, jelikož si sebou nesla vysokou inflaci, která v roce 1990 přerůstala v hyperinflaci v hodnotách přes 500 %. Následující rok došlo ke snížení této hyperinflace na hodnotu 70 %. Dílčí přechod z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní měl zajistit stabilizační balíček pojmenovaný jako tzv. „Balcerowiczův plán“, který sloužil ke stabilizaci ekonomiky a k přechodu na tržní společnost. Následující roky v devadesátých letech se vyznačovaly růstem reálného HDP, kdy hodnota růstu v roce 1995 dosahovala 7 %, tento efekt růstu pokračoval během celého sledovaného období.

Problémem zůstávala vysoká nezaměstnanost, která měla dlouhé trvání a v zásadě se Polsko s tímto problemem potýká dodnes. V průměru byla hodnota nezaměstnanosti povětšinou nad hodnotou 10 %, v roce 2000 dokonce tato hodnota bylo dvakrát vyšší a dosahovala 20 %, avšak v následujících letech 2007 – 2011 byla míra nezaměstnanosti pod hranicí 10 %, čemuž dopomohla i vyšší míra migrace Poláků do západních zemí EU.

V rámci zahraničního obchodu byl pro Polsko významný rok 1994, kdy se přidružilo ke Středoevropské zóně volného obchodu. Následující členství v Středoevropské zóně volného obchodu a Světové obchodní organizaci přineslo Polsku v období 1995 – 2004 vzrůst exportu trojnásobně a importu téměř čtyřnásobně.

Zadluženost Polska je v rámci ostatních států EU ve velice dobrém stavu, jelikož nepřekračuje hodnotu 60 % HDP. V celém sledovaném období jsme téměř nezaznamenaly hodnotu celkového vládního dluhu nad hranicí 50 % HDP. Až od roku 2010 se vládní dluh vyšplhal nad hranici 50 % HDP. K tomuto efektu přijala vláda zákon o veřejných financích, který stanovuje při překročení hranice 50 % dané opatření, aby se jev neopakoval.

Nutností je však podotknout, že tento efekt nízké polské zadluženosti sebou nese schválení odpisu dluhu Polsku na počátku devadesátých let dvacátého století, čímž bylo Polsku umožněno v podstatě začít s čistým štítem.

S úsilím Polska integrovat se k zemím EU byla Polsku poskytnuta finanční pomoc prostřednictvím jednotlivých programů PHARE, TEMPUS, SAPARD, ISPA a také v Rámcových programech pro vědu a výzkum. Celková výše těchto finančních příspěvků na zlepšení ekonomické situace a následnému členství v EU činila 6 miliard EUR.

Polsko se svého členství v EU dočkalo 1. května roku 2004, kdy se v předešlém roce v referendu vyjádřilo celkem 77,45 % obyvatel pro vstup.

Následující období 2004 – 2006 Polsko mohlo zefektivňovat svou ekonomiku pomocí strukturálních fondů. Po tomto období následovalo období 2007 – 2013, kdy Polsko vytěžilo ze svých schopností z předešlého období velkou alokovanou částku ve výši 67 miliard EUR, což tvořilo 19 % všech alokovaných zdrojů pro státy EU.

Během ekonomické krize, jak již bylo zmiňováno vláda prezentovala balíček protikrizových opatření s názvem „Plán stability a rozvoje“. Vláda na Plán stability a rozvoje alokovala 91,3 miliard zlotých. Plán stability a rozvoje je vymezen balíčkem důvěry, plánem stability a rozvoje a regulačním balíčkem.

Ekonomická krize ukázala polské vládě, že se nemůže stále spoléhat na ekonomický růst, ale potřebuje konsolidovat své veřejné finance. Velký tlak byl na Polsko taktéž vyvíjen ze strany EU, která upozorňovala Polsko, aby svůj deficit snížilo pod hodnotu 3 % dle maastrichtských kritérií, se to Polsku v roce 2014 téměř povedlo, jelikož hodnota celkového vládního deficitu byla 3,2 % HDP, což oproti letům předešlým bylo značné zlepšení.

V závěru je potřeba říci, že integrace Polska a snaha být součástí integračního uskupení EU a vnitřního trhu EU se Polsku zcela vyplatila, jelikož v rámci nárůstu polského exportu by sledovaných hodnot nebylo zcela jistě dosaženo, pokud by se polská ekonomika neintegrovala s EU.

V rámci ekonomické krize, která postihla téměř všechny země EU, bylo pro Polsko pozitivem, že polská ekonomika není tak otevřená vůči svému okolí jako ostatní ekonomiky EU.

Seznam použité literatury

Odborní knihy

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. 584 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BIEGAJ, Agnieszka. *Accession negotiations: Poland on the road to the European Union*. Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa, October 2000, 108 s. ISBN 83-7151-377-1.

BLASZCZYK, B. *Privatization and Ownership Transformation in Poland*. In *Privatization in Post-Communist Countries*. 1.vyd. Varšava: Center for Social and Economic Research, 1996. Kapitola 8, s. 123 – 152. ISBN 83-7178-011-7.

BOLOTOV, I., R. ČAJKA and K. GAJDUŠKOVÁ. *Economic development of the EU new member states: the impact of the crisis and the role of the single European currency*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2013. 262 s. ISBN 978-80-245-1994-4.

KLIKOVÁ, Christiana, Igor KOTLÁN a kol. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Ostrava: Sokrates, 2012. 293 s. ISBN 978-80-86572-76-5.

LACINA, Lubomir, Jan OSTŘÍŽEK a kol. *Učebnice evropské integrace*. 3.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011, 468 s. ISBN 978-80-87474-31-0.

NAVRÁTIL, B., R. KÁŇA a B. ZLÝ. *Evropská unie a integrační procesy. Terminologický slovník (aktualizovaný po Lisabonské smlouvě)*. 1. vyd. Ostrava: VŠB- TU Ostrava, 2012. 178 s. ISBN 978-80-248-2904-3.

Newton Collage a.s. *Rozdíly v konkurenceschopnosti mezi státy EU - předpoklady a bariéry jejich překonání*. 1. vyd. Praha: Newton College, 2014. 145 s. ISBN 978-80-87764-02-2.

OECD. *OECD Economic Surveys: Poland 2014*. Paris: OECD Publishing, 2014. 140 s. ISBN 978-92-64-20671-7.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4.

CHWALBA, Andrzej. *Polsko 1989 - 2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 254 s. ISBN 978-80-7325-185-7.

JUREČKA, Václav a kol. Makroekonomie. 2.vyd. Praha: Grada, 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386.

KUNDERA, Jaroslaw. Poland in the European Union: from dynamic to slow economic growth. In: KUNDERA, Jaroslaw. *Globalization, European Integration and Economic Crisis* [online]. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2011, s. 455-479. [cit. 2013-12-09]. Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, 9. ISBN 978-83-61370-32-1.

ŠLOSARČÍK, Ivo. Přejchodná období jako nástroj flexibility při rozšiřování Evropské unie. *Mezinárodní vztahy*, 2004, vol. 29, No. 1, s. 50-69. ISSN 0323-1844.

Elektronické zdroje

BAROMETR REGIONALNY. *Programy pomocowe Unii Europejskiej jako źródło finansowania rozwoju i konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw* [online]. 2010. [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://br.wsia.edu.pl/zeszyty/pdfs/br20_5kaminska.pdf

BELKA, Marek. *Poučení z polské transformace*. In: *Finance a úvěr* [online]. Praha: 2001, roč. 51, č. 4, s. 217-234 [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: http://journal.fsv.cuni.cz/storage/285_004_217_233.pdf

BLASYCYZK, B. *Moving Ahead: Privatization in Poland*, [on-line]. Washington DC: Center for Internacional Private Enterprises, 1999. [cit. 2006-02-25]. Dostupné z: http://www.cipe.org/publications/fs/ert/e32/e32_04.htm

CSF. *Community Support Framework 2004 – 2006* [online]. 2003.[cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.pnec.org.pl/ruse/pww_eng.pdf

EBRILL, P. Liam et al. *Poland: The Path to a Market Economy*. Washington: International Monetary Fund, 1994. ISBN 1-55775-411-X. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=CLZzc_urySEC&pg=PP17&lpg=PP17&dq=poland+reform+#v=onepage&q=poland%20reform&f=false

ENLARGMENT POLICY. *Conditions for membership: chapter of acquis* [online]. 2013. [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis/index_en.htm

EUROFOUND. *Unemployment in 2002 examined* [online]. © 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/articles/unemployment-in-2002-examined>

EUROPA. Modernizovaný celní kodex Společenství [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/customs/do0001_cs.htm

EUROSTAT. Statistics. *European Commission* [online]. 2015. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>.

EUROPEAN COMMISSION. *Agenda 2000 of the European Commission (III): Summary and conclusions of the opinions of the Commission concerning the applications for accession* [online]. Strasbourg, Brussels: European Commission, 1997. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.cvce.eu/viewer/-/content/76604bba-80e8-4b70-86b2-dd6f2ddb1a2/en;jsessionid=4A6E02A31DB2C6EC478149EBECAB9C41>

EUROPEAN ECONOMY. *Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses*. © European Communities, 2009. 108 s. ISBN 978-92-79-11368-0.

EUROPEUM. Polsko na cestě do Evropské unie [online]. 2002. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.europeum.org/cz/integrace/34-integrace--12/829-polsko-na-cestech-do-evropske-unie>

EVROPSKÉ STRUKTUTÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Ispa* [online]. 2015. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/ISPA>

EVROPSKÉ STRUKTUTÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Sapard* [online]. 2015. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>

FUNDUSZE STRUKTURALNE. *Community Support Framework* [online]. 2006. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/English/Community+Support+Framework/General+description/>

FUNDUSZE STRUKTURALNE. *Projekt Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013* [online]. Warszawa, 2005. [cit. 2015-0-15]. Dostupné z: http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/informator/npr2/npr/npr_caly.pdf

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (GUS). *Population in Poland. Size and structure by territorial division*. Stat.gov.pl, 2014. 121 s. [online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z:

<<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/powierzchnia-i-ludnosc-w-przekroju-terytorialnym-w-2014-r-,7,11.html>> ISSN 1734-6118

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY (GUS). *Monitoring rynku pracy* [online] 2014. [cit. 2015-04-15]. Dostępne z: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/miesieczna-informacja-o-bezrobociu-rejestrowanym-w-polsce-w-grudniu-2014-roku,1,35.html>

HAGEMEJER Jan a Jan J. MICHAŁEK. *Political economy of Poland's trade policy: Empirical verification of Grossman – Helpman mode*. [online].

2008 [cit. 2015-03-18]. Dostępne z: http://coin.wne.uw.edu.pl/jhagemejer/wp-content/uploads/HagemejerMichalek_PoliticalEconomy.pdf

HOLMAN, R. *Transformace české ekonomiky v komparaci s dalšími zeměmi střední Evropy*. 1.vyd. Praha: CEP, 2000. 106 s. Dostępne z: http://cepin.cz/docs/dokumenty/Transformace_holman.pdf. ISBN 80-902795-6-2

INTERNATIONAL MONETARY FUND (IMF). *Republic of Poland: 2013 Article IV Consultation* [online]. 2013 [cit. 2015-04-15]. Dostępne z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13219.pdf>

JASTRZEBSKA, Maria. *The Impact of Fiscal Instability in Poland on Economic Activity in the Period of Worldwide Financial Crisis* [online]. 2009 [cit. 2013-12-09]. Case study. Dostępne z: http://www.ism.lt/mmrc/2009/T_Maria%20Jastrzebska.pdf.

MORAVSKOSLEZSKY KRAJ – KRAJSKY UŘAD. *Polsko. Moravskoslezský kraj* [online]. [cit. 2011-12-15]. Dostępne z http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/partnerske_regiony/polsko-11553/

MINISTRY OF ECONOMY, LABOUR AND SOCIAL POLICY. *Poland 2003: Foreign Report* [online]. Ministry of economy, 2003, 38 s. [cit. 2015-03-18]. Dostępne z: http://www.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/4355E520-0984-4E99-9E76-A0F1E322FE85/13429/Report_foreign_2003.pdf

MINISTRY OF ECONOMY. *Poland 2014: Report on foreign trade*. [online]. Ministry of economy, 2014, 101 s. [cit. 2015-03-18]. Dostępne z: <http://prawo.uni.wroc.pl/sites/default/files/students-resources/Poland%202014%20-%20Report%20On%20Foreign%20Trade.pdf>

MINISTRY OF FINANCE. *Convergence programme 2008* [online]. 2008 [cit. 2015-04-

- 17]. Dostupné z: <http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1010438/The+Convergence+Programme+-+2008+update>
- MINISTRY OF FINANCE. *Convergence programme 2014* [online]. 2014 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1010438/Convergence+Programme.+2014+update>
- MRR. *Ewaluacja ex-post Narodowego planu rozwoju 2004 - 2006* [online]. 2010. [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.ewaluacja.gov.pl/Ewaluacja_ex_post_NPR/Documents/Ewaluacja_ex_post_NPR_07_12_10.pdf
- MZV. *Polsko:Ekonomická charakteristika země*. [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/polsko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html
- NAEP. *Tempus* [online]. 2015. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/tempus>
- NARODOWY BANK POLSKI (NBP). *Monetary Policy Instruments*. *Nbp.pl* [online]. ©1998-2015 [cit. 2013-12-09]. Dostupné z: http://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/en/onbp/informacje/polityka_pieniezna.html
- RADA MINISTROW. *Raport na temat rezultatów negocjacji o członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej* [online]. Warszawa: Rada Ministrów, 2002 [cit. 2015-04-06]. Dostupné z: <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/X/XU/raportnegocjacje.pdf>
- VORÁČOVÁ, Naďa. *Hospodářský růst na Slovensku a v Polsku: jaký vliv měla fiskální politika?* [online]. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2007, č. 15 [cit. 2015-13-18]. ISSN 1801-4496. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2007-15.pdf>
- THE WORLD BANK GROUP. *World Development Indicators*. [online]. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/poland>
- VORÁČOVÁ, Naďa. *Hospodářský růst na Slovensku a v Polsku: jaký vliv měla fiskální politika?. Working paper* [online]. 2007 [cit. 2015-13-18]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2007-15.pdf>
- ZAVEDENIEURA. *Kurzový režim*. [online]. © 2013 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/k-2339>

Seznam zkratk

CEFTA	Central European Free Trade Agreement Středoevropská zóna volného obchodu
DPH	Daň z přidané hodnoty
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERM II	Exchange Rate Mechanism II Evropský mechanismus směnných kurzů II
ES	Evropské společenství
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	European UnionEvropská unie
EUR	euro
FTA	Free Trade Area Zóna volného obchodu
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices Harmonizovaný index spotřebitelských cen
IMF	International Monetary Fund Mezinárodní měnový fond
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession Nástroj předvstupních strukturálních politik
mil.	milión
mld.	miliarda
NBP	Narodowy Bank Polski Polská národní banka

NRP	Národní rozvojový plán
NUTS	Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
p. b.	procentní bod
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
PO IiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko OP Infrastruktura a životní prostředí
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka OP Inovativní ekonomika
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki OP Lidský kapitál
PPP	Purchasing power parity Parita kupní síly
PPS	Purchasing power standard Standard kupní síly
RPP	Rada Polityki Pieniężnej Výbor pro měnovou politiku
RVHP	Rada wzajemné hospodářské pomoci
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SPO	Sektorowy program operacyjny Sektorový operační program

SPO ROL	SPO Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich SOP restrukturalizace a modernizace v potravinářském odvětví a rozvoj venkova
SPO RYB	SPO Rybołówstwo i przetwórstwo ryb SOP pro rybolov a zpracování ryb
SPO RZL	SOPRozwój zasobów ludzkich SOP Rozvoj lidských zdrojů
SPO TGM	SPO Transport SOP Doprava
SPO WKP	SPO Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw SOP pro konkurenceschopnost podniků
SZP	Společná zemědělské politiky
TEMPUS	Trans-European Mobility Programme for University StudiesTrans Evroský program mobility pro univerzitní studia
WTO	World Trade Organization Světová obchodní organizace
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Integrovaný operační program pro místní rozvoj

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 15. 2015

jméno a příjmení studenta